

Vlaams
Parlement

vergadering **C178**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 21 maart 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de digitale elektriciteitsmeter bij elektrohypersensitieve mensen – 1458 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Cindy Franssen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de digitale elektriciteitsmeters en maatregelen voor mensen met elektrohypersensitiviteit – 1483 (2017-2018)	4
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de Europese duurzaamheidscriteria voor biomassa – 1463 (2017-2018)	8
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over nieuwe berekeningsmethoden voor de productie van hernieuwbare energie in Vlaanderen – 1476 (2017-2018)	10
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over fotovoltaïsche installaties langs spoorwegbermen – 1494 (2017-2018)	14
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de controle op het energieprestatiecertificaat (EPC) – 1495 (2017-2018)	20
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over groene stroom die grijs is en grijze stroom die groen is – 1510 (2017-2018)	22
VRAAG OM UITLEG van Els Robeyns aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de stopzetting van pelsdierhouderijen – 1333 (2017-2018)	26
VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over recidive en illegale praktijken bij hondenkweek en -handel – 1346 (2017-2018)	29
VRAAG OM UITLEG van Els Robeyns aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de industriële productie van vleeskippen – 1479 (2017-2018)	34

VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over verdovingstechnieken bij het slachten van kippen
– 1417 (2017-2018)

40

**VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de digitale elektriciteitsmeter bij elektrohypersensitieve mensen
– 1458 (2017-2018)**

**VRAAG OM UITLEG van Cindy Franssen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de digitale elektriciteitsmeters en maatregelen voor mensen met elektrohypersensitiviteit
– 1483 (2017-2018)**

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Deze vraag kwam al vorige week al aan bod in de plenaire vergadering. Maar aangezien mijn vraag gekoppeld is aan deze van mevrouw Franssen, heb ik mijn vraag niet teruggetrokken omdat zij anders niet mee aan bod zou komen.

We hebben een stap gezet in de richting van de uitrol van de digitale elektriciteitsmeter. Dit is onontbeerlijk voor de uitbouw van een slim netwerk. Deze omschakeling is ook noodzakelijk omdat de oude elektriciteitsmeters, de zogenaamde ferrarismeters, verdwijnen.

De Vlaamse Regering besliste begin 2017 over een gefaseerde omschakeling naar de digitale meter vanaf 1 januari 2019. Daarbij werd heel doelbewust gekozen voor een basismodel, dat goedkoop is en dat niet méér mag kosten dan de industrie betaalt voor de interne metingen. Dat basismodel is dan wel digitaal, maar nog altijd dom. De consumenten kunnen het basismodel achteraf slim maken. Zij kunnen het in functie van hun eigen inzichten en noden uitbreiden naar de mogelijke 'slimme' toepassingen.

In de media wordt aangegeven dat diegene die een digitale meter weigert, door de distributienetbeheerders zal kunnen worden afgesloten van het net. Dat werd vorige week ook in de plenaire vergadering aangekaart. Minister, u en ik hebben toen gezegd dat als je een teller weigert, je geen energie of water hebt. Dat is bij ons het systeem, en maar goed ook. In Engeland is dat anders. Daar betaal je puur in functie van het aantal gezinsleden en het aantal punten, enzovoort. Daardoor krijg je nooit een correcte afrekening. Het is dus goed dat we werken met een meter – of dat nu een oude of een nieuwe meter is. Een meter is een basisgegeven om correct te kunnen afrekenen.

Er werd in dat debat verwezen naar personen die elektrohypersensitief zijn en dus last zouden hebben van de straling door elektromagnetische velden. Dit is voor hen een reden om een digitale meter te weigeren. De meter stuurt gegevens normaal gezien 'wireless' door. De Vereniging ElektroHyperSensitiviteit (VEHS) is vragende partij om bij de invoering van deze nieuwe technologie de nodige voorzorgen te nemen om de gezondheid te vrijwaren en dus rekening te houden met deze doelgroep. We moeten bekijken of we daar een oplossing voor kunnen vinden. Maar we moeten niet sowieso van de veronderstelling uitgaan dat die mensen een meter kunnen weigeren.

Minister, u geeft aan dat er gekozen is voor een digitale meter zonder stralingsgevaar. Op welke manier werd dat onderzocht? Wat zijn de concrete resultaten van dit onderzoek?

Op welke manier kan worden tegemoetgekomen aan de bezorgdheid van de VEHS? Hoeveel straling mag een meter uitzenden voor de elektrosensitieven om niet gevoeld te worden?

Hoe kan Vlaanderen de nodige voorzorgen nemen? Is het bijvoorbeeld een mogelijkheid om de consument zelf te laten kiezen voor een digitale meter waarbij de communicatie via het eigen bekabelde internet verloopt en het draadloze netwerk voor zijn meter wordt uitgeschakeld? Dat is de typische truc om die straling te vermijden. Wat zijn hiervoor de meerkosten? Op welke manier moet het huidige kader eventueel worden aangepast?

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Cindy Franssen (CD&V): Minister, ik probeer ook rekening te houden met de zaken die u al hebt gezegd in de plenaire vergadering. Ik stel mijn vraag vooral met het oog op de volksgezondheid.

De heer Gryffroy verwees al naar de uitrol van de digitale meter en het verdwijnen van de klassieke meter. Indien een persoon de nieuwe meter niet installeert, zou hij zonder elektriciteit komen te zitten.

Een van de redenen waarom voor de digitale meter werd gekozen, is de mogelijkheid om de meter op afstand te lezen, waardoor geen personeelsleden meer aan huis hoeven te komen. Dit kan echter aanleiding geven tot medische problemen bij personen die lijden aan elektrohypersensitiviteit (EHS). Zo wijzen diverse instellingen, waaronder de Hoge Gezondheidsraad en de Raad van Europa, op de gezondheidsrisico's van elektromagnetische straling. We weten dat we ons in deze tijd bijna niet meer kunnen beschermen tegen de elektromagnetische smog. In Zweden werd deze ziekte zelfs officieel erkend en hebben mensen die eraan lijden, recht op steun. Men becijferde dat er in België 100.000 tot 300.000 mensen hyperelektrosensitief zijn. Voor deze mensen is hun woning vaak de enige plaats waar ze volledig vrij zijn van elektromagnetische straling. Daar kunnen ze nog keuzes maken. In de openbare domeinen kunnen ze dat niet.

De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) pleitte in zijn advies voor een mogelijke opt-out. Naast veiligheids- en privacyoverwegingen haalt de SERV ook elektromagnetische straling aan als mogelijk bezwaar tegen de verplichting van digitale meters. Om tegemoet te komen aan de EHS-patiënten bestaat bijvoorbeeld in Nederland de mogelijkheid om de slimme meters uit te schakelen, om zo de blootstelling aan straling in huis te kunnen minimaliseren.

Minister, werd er rekening gehouden met mogelijke gezondheidsrisico's bij de keuze van de meters? U zei van wel in uw antwoord op de actuele vraag. Met het oog op het voorzorgsprincipe en 'Health in All Policies' is dat natuurlijk niet onbelangrijk. Ik denk ook aan jonge gezinnen met kleine kinderen, die waarschijnlijk vatbaarder zijn voor die elektromagnetische stralingen.

Voorziet u vooralsnog in een opt-outmogelijkheid in het ontwerp van decreet, zoals de SERV in zijn advies voorstelde?

Ziet u een mogelijkheid om toch nog tegemoet te komen aan de bevolkingsgroep die stralingsgevoeliger is? U hebt gezegd dat u dit wilt onderzoeken.

Kan het Nederlandse model, waarbij de slimme meter kan worden uitgeschakeld om de straling te minimaliseren, binnen het huidige kader een oplossing zijn?

Zal de digitale meter de mogelijkheid hebben om via een netwerkkabel aan te sluiten op het internet in plaats van via een draadloze netwerkverbinding, om zo de straling in de woningen van de EHS-patiënten tot een minimum te beperken?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Vooraleer in te gaan op de inhoudelijke kant van de zaak, wil ik duidelijk stellen dat er twee zaken moeten worden onderscheiden.

Ten eerste: is een opt-out mogelijk in die zin dat de communicatiefunctie van de digitale meter kan worden uitgeschakeld? En twee: moet voor sommige categorieën, zoals mensen met aangetoonde EHS, in een alternatieve oplossing worden voorzien om communicatie op afstand toe te laten?

Wat betreft de eerste vraag heb ik vorige week in het parlement al duidelijk gesteld dat een opt-out niet mogelijk is. We hebben de digitale meters nodig om een omslag te maken van een klassiek energiesysteem naar een nieuw decentraal energiesysteem.

Ik heb vorige week al gezegd dat Vlaanderen een van de laatsten van de Europese Unie is die aan de uitrol van de digitale meter begint. We zijn in het gezelschap van maar drie andere Europese landen. Al de overige zijn al begonnen met een uitrol. We gaan niet achterop kunnen blijven lopen op het vlak van de energieomslag. Ik wil met de Stroomversnelling, zijnde de Vlaamse energievisie, die iedereen toch wel onderschrijft, absoluut vooruit. Ik ben geen voorstander van het Nederlandse model waarbij de communicatiefunctie wordt uitgeschakeld. Op die manier worden veel baten van de digitale meter niet gerealiseerd. Ik ben daar geen voorstander van, in eerste instantie alleen al omdat we dan twee systemen naast elkaar moeten uitrollen en er dan nog altijd meteropnemers moeten langskomen in bepaalde huizen. Daarover is mijn standpunt duidelijk.

Ik kom tot de tweede vraag, of het wenselijk is om te voorzien in aangepaste communicatiemogelijkheden voor mensen die lijden aan aangetoonde elektrohypersensitiviteit. Met de gevoeligheden voor draadloze signalen werd rekening gehouden in de bepaling van de concrete functionaliteiten van de digitale meter. In de lastenboeken voor de meter is 4G-communicatie voorgeschreven, dezelfde manier van communiceren als we allemaal kennen van onze gsm en smartphone, die zal werken met een simkaart. Die communicatie moet al voldoen aan internationale gangbare specificaties en aan Europese, dus ook Belgische wetgeving. Er moet voldaan zijn aan stralingsnormen die van toepassing zijn op menselijk vlak. De stralingsproblematiek is dus niet iets wat niet werd bekeken. Er wordt wel degelijk rekening mee gehouden in de lastenboeken. De leverancier van de digitale meters, Sagemcom, heeft in een zogenaamde Declaration of confirmity bevestigd dat de door hem geleverde meters voldoen aan de Europese richtlijnen.

In lijn met de in West-Europa gangbare digitale meters is in de lastenboeken niet in een UTP-poort voorzien op de digitale meter. De optie van bekabeling werd dus niet meegenomen, om de kost van de digitale meter globaal zo laag mogelijk te houden. Ik bekijk wel met de netbeheerders, zoals ik al heb gezegd in de plenaire vergadering, wat de technische en de economische haalbaarheid is van de piste om in zeer uitzonderlijke gevallen toch in een bekabeling te voorzien.

Andries Gryffroy (N-VA): Zoals ik vorige week in de plenaire vergadering heb gezegd, sta ik volledig achter het standpunt om de digitale meter zo snel mogelijk te kunnen uitrollen. In principe kan men daar moeilijk veel uitzonderingen op toestaan, want als men een uitzondering toestaat voor de ene groep, komen andere groepen om bepaalde redenen een uitzondering vragen en op de duur is er geen digitale meter meer. Dan staan we weer even ver en hebben we nog altijd geen simnetwerk.

Anderzijds zou volgens de informatie op de website van de Vereniging ElektroHyperSensitiviteit Vlaanderen (VEHS) 3 tot 5 procent van de bewoners elektrohypersensitief zijn, maar ik weet niet hoe VEHS dat heeft gemeten. Blijkbaar weten artsen niet hoe ze dat moeten meten, want het is geen gekend gegeven. Mocht er een te definiëren probleem zijn, dat wetenschappelijk is onderbouwd, wat ik niet onmiddellijk op de website kan terugvinden, kan de bekabelde aansluiting wel een oplossing zijn. Gsm's werken inderdaad ook op 4G, maar er zijn een aantal mensen die ook geen gsm hebben, maar een vaste telefoonlijn. Ik kan me

wel inbeelden dat er zo mensen zijn. Als men een vaste verbinding moet maken, gebeurt dat dan niet met het standaardtoestel van 40 tot 45 euro, maar is daar een hogere kost aan verbonden. Als die mensen dan eisen dat ze een afwijking krijgen van een standaardtoestel, kunnen zij die beperkte meerprijs betalen om hun probleem op te lossen.

Cindy Franssen (CD&V): Minister, over de eerste vraag is uw standpunt zeer duidelijk. Wat de tweede vraag betreft, merk ik op dat in Zweden voor mensen met elektrohypersensitiviteit 4G al moeilijk is. De Scandinavische landen lopen vaak voorop. Wat de stralingsnormen betreft, is het op Europees vlak vaak de kwestie, te vergelijken met de hormoonverstorende stoffen, dat de schadelijkheid stof per stof wordt bekeken. In dit geval wordt de schadelijkheid van straling product per product bekeken, maar nooit wordt gekeken naar de cumulatie van alle elektromagnetische smog die vandaag op ons af wordt gestuurd.

Ik dring erop aan dat we verder kunnen onderzoeken hoe met een netwerkkabel kan worden gewerkt. Het betreft niet alleen mensen die al weten dat ze elektrohypergevoelig zijn, er zijn ook mensen die bewust kiezen om steeds meer met netwerkkabels te werken en veel minder met draadloze toepassingen. Ik hoop dat de mogelijkheden toch verder worden onderzocht.

Ik weet ook dat bepaalde zaken Europees worden opgevolgd, maar ik vermoed dat Europa in de toekomst ook een aantal maatregelen zal moeten nemen als individuele lidstaten bottom-up een aantal problemen aankaarten en dat men, met het voortschrijdend inzicht in het kader van de volksgezondheid, daar op termijn toch rekening mee zal moeten houden.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik heb over dit thema een schriftelijke vraag ingediend, die u wellicht binnenkort zal beantwoorden, want de termijn loopt bijna af. Ik heb een aantal bijkomende vragen.

Als we de slimme meter willen invoeren, en ik denk dat dat nodig is, is het belangrijk dat het draagvlak zo breed mogelijk is. Daarom moeten we voor de meeste opmerkingen of bezwaren een antwoord hebben. Op de website www.digitalemeter.be worden een aantal antwoorden gegeven. Voor een aantal vragen word je doorverwezen naar de netbeheerders. De vraag "Ik ben erg gevoelig voor draadloze signalen. Is er in mijn geval een alternatief voor de digitale meter?" staat erbij. De netbeheerder geeft aan dat dit nog wordt besproken tussen de overheid en de netbeheerders. Met dat antwoord zijn de mensen natuurlijk weinig. Ik zou dus willen vragen die informatie op de site te updaten naar aanleiding van de antwoorden die u op die vraag hebt gegeven.

Ik wil ook een pleidooi houden om mensen alternatieven aan te bieden. Mensen moeten kunnen kiezen voor de overdrachtstechnologie die ze wensen. U bent toch een liberaal. Mensen moeten kunnen kiezen voor een bekabelde oplossing, ook al is die iets duurder. Ik heb begrepen dat nu niet in die keuze is voorzien, maar dat u dat verder wilt onderzoeken. Ik hoop dat het niet bij onderzoeken blijft, maar dat er echt oplossingen komen.

U zegt dat u voor mensen die de diagnose van elektrohypersensitiviteit hebben, iets wilt doen, maar ik heb begrepen dat het ziektebeeld als dusdanig vandaag in ons land nog niet wordt erkend. Ik vermoed wel dat dat zal komen binnenkort. Het is natuurlijk moeilijk om een arts te vragen een diagnose te stellen van een ziekte die nog niet erkend is. Dat is een beetje een hiaat in uw antwoord. Nogmaals, ik ben blij dat u aandacht hebt voor het probleem, maar ik zou u willen vragen om er echt werk van te maken om mensen de keuze te geven voor welke communicatietechnologie ze kiezen.

Minister Bart Tommelein: Tot slot, het spreekt vanzelf dat ik de keuzevrijheid absoluut niet aan banden wil leggen, maar op een bepaald moment moeten we beseffen dat de oude meter, die niet digitaal is, gewoon niet meer gemaakt wordt. We moeten dus overschakelen naar digitale meters.

Ik merk dat er nog heel wat misverstanden zijn, al of niet bewust gestuurd door een aantal spelers op de markt. Op www.digitalemeter.be staat een heel goede uitleg van het Vlaamse Energieagentschap over het waarom van de digitale meter en over de kostprijs ervan, want daarover worden grote verhalen verteld. Men maakt zich enerzijds terecht de bedenking of dat allemaal niet veel meer zal kosten. Ik besteed daar ook aandacht aan. Anderzijds vraagt men een pak uitzonderingen die onmiskenbaar zullen leiden tot hogere kosten als we daar op grote schaal op ingaan. Voor mij is het duidelijk: op grote schaal, neen. In individuele gevallen, waar problemen zijn, proberen we altijd een oplossing te zoeken.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik kan akkoord gaan met wat u net zegt. Er is een standaardoplossing en voor uitzonderlijke gevallen, kan men een oplossing op maat krijgen.

Die oplossing op maat moet er echter niet noodzakelijk toe leiden dat de meerkosten ten laste zijn van de maatschappij. Die kan eventueel worden verhaald op die mensen die dat vragen. Als je dat immers niet doet, dan zou je het omgekeerde kunnen krijgen, dat een aantal groepen ook een bekabelde uitvoering gaan vragen omdat ze dat veel leuker vinden en minder straling hebben in hun huis enzovoort. In welk straatje zit je dan? Ik vind dus dat de klant die dat bekabeld wil, als dat de oplossing zou zijn voor een beperkte groep, dan ook moet weten dat daar meerkosten aan vasthangen. Dat hoeft niet veel te zijn. Ik schat dat een bekabelde uitvoering 50 à 60 euro meer zou kosten. Dan zou echter ook tenminste duidelijk worden gemaakt dat men daar bewust voor kiest en dat daar kosten aan zijn verbonden. Dat is ook zo voor andere toepassingen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de Europese duurzaamheidscriteria voor biomassa – 1463 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Na contactname met een aantal bedrijven die de aankopen en verkopen van biomastromen doen, hebben we ontdekt dat er momenteel in Europa eigenlijk een ISCC-norm (International Sustainability and Carbon Certification) is. Wkk-installaties en kleinschalige biomassa bieden flexibiliteit aan het energienet. Daarvoor zijn een aantal duurzaamheidscriteria vooropgesteld door het Vlaamse Energieagentschap (VEA), om te verzekeren – uiteraard – dat die biomastromen een duurzame keten hebben. Vlaanderen is met het agentschap zelfs een pionier geweest inzake het opstellen van die duurzaamheidscriteria. Een Vlaamse biomassaverdeler moet dan ook jaarlijks een vorm van audit bij het VEA ondergaan om te bewijzen dat zijn keten voor honderd procent duurzaam is. Vlaanderen is echter geen eiland. Een distributeur die zich in Vlaanderen vestigt of een Vlaamse distributeur verdeelt ook gemakkelijk biomassa in de omliggende landen. Als iedere regio of ieder land een eigen certificaat zou eisen, dan zou het voor die Vlaamse distributeur op den duur een gigantisch werk zijn om overal verschillende certificaten te hebben.

Er is dus echter sinds enkele jaren een Europese standaard, de ISCC-standaard. Bij die ISCC-norm kijkt men daarenboven naar veel meer duurzaamheidscriteria

dan de uitstoot alleen. De berekeningsmethodiek die het VEA hanteert, werkt daarenboven heel beperkend, omdat voor elke kleinste stap een aparte CO₂-uitstoot moet worden berekend. Daarenboven worden bepaalde stappen die wel duurzaam zijn, niet meegerekend omdat het land van oorsprong reeds ondersteuning geeft. Kleinere leveranciers van nieuwe biomassastromen krijgen zo geen kansen, omdat het papierwerk op deze manier te groot is. Bij de ISCC-norm is dit alles wel in rekening gebracht. Biomassadistributeurs die in de buurlanden opereren, hebben dit certificaat sowieso nodig. Het enige nadeel van die ISCC-norm is dat er niet altijd een exacte berekening is van de uitstoot.

Minister, ik heb dus de volgende vragen. Na het pionierswerk van het VEA is er nu dus ook een Europese norm. Dan kunnen we ons afvragen of deze dubbele certificatie voor biomassa werkelijk nodig is voor Vlaanderen. Hoe kunnen we de administratieve last beperken en de impact van een certificaat verhogen? In de ISCC-standaard zit weliswaar geen exacte rekenwaarde, maar men bekijkt wel of de biomassastromen duurzaam zijn voor zowel het milieu als de mens. Hoe staat u tegenover het overnemen van de ISCC-standaard? Is de rekenwaarde voor het VEA werkelijk noodzakelijk, of kunnen hiervoor bepaalde standaarden worden gebruikt, zoals bij ISCC? Dat is met andere woorden de vraag over 'gold plating': moeten we strenger zijn dan wat Europa ons oplegt?

Europa zou ook op termijn kunnen werken aan een eigen agentschap om duurzaamheidscriteria te evalueren. Werkt Vlaanderen daaraan mee? Bij ISCC staan alle geleverde certificaten online. Hoe staat u tegenover meer transparantie inzake alle biomassastromen in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, dank u voor uw vraag. Nog maar pas in 2017 werd het Energiebesluit gewijzigd om de reeds bestaande duurzaamheidscriteria te vervolledigen en Europese richtlijnen en aanbevelingen ter zake te implementeren. Net om verschillen met andere lidstaten te vermijden, hebben we die criteria overgenomen van de Europese voorschriften en aanbevelingen. Momenteel is er een ministerieel besluit in voorbereiding om de manier vast te leggen waarop de conformiteit met die criteria kan worden aangetoond.

Daarbij worden verschillende certificatie-instellingen en certificaten toegelaten, op voorwaarde dat zij aantonen dat ze op afdoende wijze de conformiteit controleren. ISCC is een van de initiatieven die zich kandidaat kunnen stellen als certificatieorgaan, waardoor inderdaad dubbele certificering maximaal zal worden vermeden. Het Energiebesluit en het ministerieel besluit voorzien daarbij ook in een vereenvoudigde procedure voor kleinschalige projecten. Een Vlaamse biomassa-producent die biomassa exporteert, moet niet voldoen aan de Vlaamse duurzaamheidscriteria, maar wordt gecontroleerd in het land waar de biomassa wordt benut. Er zijn natuurlijk wel andere regelgevingen van toepassing voor biomassa-winning in Vlaanderen, zoals het Bosdecreet, het Natuurdecreet en dergelijke meer.

Mijnheer Gryffroy, ik was aan het kijken naar de heer Vandaele toen ik dat zei, maar hij is minder alert dan normaal. (*Opmerkingen van Wilfried Vandaele*)

Er zijn echter nauwelijks Vlaamse exporteurs van biomassa. De verplichting om duurzaamheid aan te tonen, ligt ook niet bij de biomassaverdelers, maar bij de biomassagebruikers, die om de twee jaar de duurzaamheid moeten aantonen.

Bij een mogelijk initiatief voor een Europees agentschap voor duurzaamheidscontroles ben ik nog niet betrokken. Ik volg de ontwikkelingen op Europees niveau inzake biomassa en duurzaamheidscriteria wel nauwgezet op wat de richtlijn Hernieuwbare Energie betreft, en persoonlijk sta ik trouwens open voor een dergelijk agentschap. Ik ben er echter wel voorstander van om maximale transparantie te

bieden over de gehanteerde werkwijze en over de erkende certificatie-instellingen. Informatie die niet commercieel vertrouwelijk is, zal na de inwerkingtreding van het ministerieel besluit worden bijgehouden op de website www.energiesparen.be.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik ben blij te horen dat u dus ook achter een soort Europese standaard of een Europees agentschap staat. U zult immers ook met mij moeten toegeven dat het inderdaad mogelijk is dat bepaalde biomassaströmen in andere landen wel zeer toegankelijk zijn en worden gebruikt, als het gaat over zowel chips als bomen als palmolie, terwijl dat bij ons bijvoorbeeld dan weer niet kan, omdat wij op bepaalde vlakken strenger zijn dan andere landen. Maar ja, we zijn allemaal toch maar kleine stukjes binnen de Europese Unie. Het transport van biomassaströmen tussen hier en Noordrijn-Westfalen, of tussen hier en Nederland en tussen hier en het noorden van Frankrijk, dat is maar een paar honderd kilometer. Hebt u er enig idee van wanneer die Europese norm er zou zijn, of wanneer men dat Europees agentschap zou opstarten? Ik vind het immers eigenlijk wel een goed idee, ook als we straks discussiëren over de duurzaamheid van onze elektriciteitsproductie, dat men in alle landen duurzaamheid op dezelfde manier bekijkt, dat niet iedere regio duurzaamheid op een verschillende manier kan bekijken, zodat wij strenger of minder streng zouden zijn dan een naburige regio.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: U vraagt of ik meer details heb. Neen, die heb ik niet, want ik ben daar op dit moment niet bij betrokken. Ik volg dat echter wel op. Zodra ik daar meer informatie over heb, zal ik niet nalaten u daarover in te lichten.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Wij wachten op het ministerieel besluit dat eraan komt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over nieuwe berekeningsmethoden voor de productie van hernieuwbare energie in Vlaanderen – 1476 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik ken natuurlijk niet de stand van zaken vandaag, maar toen ik gisteren keek op www.energiesparen.be, de website van het Vlaamse Energieagentschap (VEA), zag ik dat qua groene energie die stand nog altijd van 31 december 2016 was, dus niet van 2017. Als het gaat over het aantal windturbines, het aantal zonnepanelen, het aantal warmtepompen enzovoort, dan hebben we wel de cijfers van 31 december 2017, maar als het gaat over de hoeveelheid geproduceerde energie, zijn ze van 31 december 2016.

Men kan nochtans via andere sites proberen te achterhalen hoe het dan juist wel verloopt. Ik kan bijvoorbeeld alle dagen kijken op de site van Elia als ik daar zin in heb. Dan probeer ik dat bij te houden en op te tellen. Ik kan ook kijken naar de site van Electricity Map. Ik zou aan de leveranciers kunnen vragen dat ze mij een mailtje sturen in kopie zoals ze dat elke maand moeten doen naar FOD Economie. Producenten moeten hun productiegegevens doorsturen naar de FOD Economie. Wat ze daar dan mee doen bij de FOD, dat weet ik niet, maar ondertussen is het niet verwerkt bij het

Vlaams Energieagentschap. Ik heb daar al verschillende keren vragen over gesteld. U weet dat energieopwek.nl een leuk voorbeeld is. Dat werkt real time.

Vlaanderen Radicaal Digitaal is een van de uitgangspunten van deze regering. Ook het klimaatbeleid staat helemaal bovenaan de agenda. Dat zijn twee belangrijke topics, ze moeten matchen met elkaar.

Ik probeer nog altijd de cijfers te achterhalen. Ik heb ze niet en ik kan daar blijven over zagen, maar ik wil weten hoe het komt dat die gegevens er niet op staan. Hoe verloopt de berekening van de bijkomende installaties van hernieuwbare energie vandaag in Vlaanderen? Wat verloopt er reeds automatisch en wat niet? Wat moeten we bij wijze van spreken met de tamtam doorsturen naar het agentschap vooraleer het daar verwerkt kan worden op een oude tikmachine? Wie is hiervoor verantwoordelijk en wat verklaart de lange doorlooptijden? Waar zit dus de bottleneck?

Hoe kan digitalisering van deze processen leiden tot een snellere verwerking van de aangeleverde informatie? Ik vind het leuk, en ook de heer Schiltz, hij komt binnenkort met een conceptnota rond blockchain. Dat is een ideaal voorbeeld om blockchain toe te passen. Dat moet dan toch onmiddellijk kunnen. Ik weet dat u er zich ook in opjaagt. Hebt u dit reeds onderzocht? Welke stappen hebt u reeds ondernomen om tot meer accurate en snellere gegevens te komen?

Ik stel vast dat er gefragmenteerd heel wat kennis aanwezig is. De distributienetbeheerders, Elia en verschillende kennisinstellingen in Vlaanderen beschikken over voldoende kennis om ook de productie actueel weer te geven. Hebt u al onderzocht om als sensibilisatie naar groene energie, deze vorm van groenestroomproductie realtime weer te geven? Welke stappen hebt u hiertoe al ondernomen?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, dank voor uw vraag. Dit zijn de zaken waar ik nu al twee jaar naar een digitalisering vraag en waar ik dus verstaand sta van het traag aanleveren van de data in deze digitale wereld.

Voor de opvolging van het geïnstalleerd vermogen aan hernieuwbare energieproductie wordt een beroep gedaan op gegevens van de netbeheerders. De netbeheerders worden beschouwd als de meest aangewezen authentieke gegevensbron voor deze gegevens. Zoals decretaal geregeld, rapporteren de netbeheerders elk kwartaal aan het Vlaams Energieagentschap welke groene stroominstallaties aangesloten zijn op hun net. Voor deze rapportering zijn de netbeheerders op hun beurt afhankelijk van de rapportering van de projectontwikkelaars. De gegevens moeten vervolgens worden verwerkt in de databank van de netbeheerders. Er zijn recent met de netbeheerders Eandis en Infrax afspraken gemaakt om voor zon en PV (fotovoltaïsch) maandelijks gegevens over het geïnstalleerd vermogen af te leveren zodat deze gegevens vanaf volgende maand maandelijks worden geactualiseerd op de barometer op de website energiesparen.be.

De cijfers voor wind en PV worden steeds geactualiseerd en aangevuld. Als er gegevens worden gerapporteerd, dan is dit een momentopname van de databank. Het is logisch dat gegevens nog kunnen wijzigen als er nieuwe gegevens beschikbaar zijn en bijkomende installaties in de databank worden opgenomen. De cijfers voor de recentste paar maanden zijn steeds onvolledig in de mate dat producenten nog niet al hun gegevens hebben doorgegeven. Dus deze zijn niet onbetrouwbaar, ze worden aangevuld omdat bepaalde projecten soms later worden doorgegeven.

Met de netbeheerders heb ik onlangs opnieuw samengezeten om nogmaals te vragen naar een meer gestroomlijnde databank waar de gegevens zo afgelezen kunnen worden. Ik reken op u, mijnheer Gryffroy, om er bij de raden waar u afgevaardigde bent op aan te dringen dat dit ook werkelijk gebeurt.

Voor de productiegegevens van groene stroom wordt onder meer de expertbase-databank gebruikt waarmee groenestroomcertificaten worden uitgereikt. Producenten van groene stroom moeten gegevens doorgeven om certificaten te verkrijgen, en vervolgens moeten de certificaten worden aangemaakt. De gegevens van de groenestroomcertificaten voor 2017 zijn tegen eind maart volledig. Voor de officiële inventaris hernieuwbare energie volgens de Europese berekeningsvoorschriften moeten deze gegevens verder worden verwerkt waarbij andere gegevensbronnen worden gebruikt, bijvoorbeeld weerstatistieken om de productie te normaliseren naar een normaal jaar.

Daarnaast kan een volledige rapportering inzake hernieuwbare energieproductie maar worden afgerond als ook de gegevens voor groene warmte beschikbaar zijn. Deze gegevens worden opgebouwd op basis van een hele reeks bronnen. Voor warmtepompen worden de cijfers gebruikt uit de REG-premies van de netbeheerders. Voor groene warmte uit biomassa en biogas moeten de installaties apart worden bevraagd. Voor houtverbranding worden de installaties bevraagd op basis van een lijst met vergunde installaties opgesteld door de OVAM.

Ook de wkk-installaties aangemeld bij de netbeheerders worden bevraagd. Deze enquête moet volgens het Energiebesluit worden beantwoord tegen 1 april. Dat is volgende week. Voor de installaties die nog niet worden afgedekt door deze enquête, voornamelijk van productie van groene warmte in de industrie, worden de antwoorden nog aangevuld uit andere rapporteringen die begin april beschikbaar komen, zoals de integrale milieujaarverslagen van het Departement Omgeving en de ETS-verslagen geverifieerd door het Verificatiebureau. Producenten die niet tijdig rapporteren, worden vervolgens nog bijkomend bevraagd.

Door een grondige gegevensverzameling proberen we ook te vermijden dat nieuwe installaties over het hoofd worden gezien, waardoor er minder duurzame energieproductie zou worden gerapporteerd dan er werkelijk is geproduceerd.

Bovenstaande geldt voor de officiële gegevensinzameling voor de statistieken.

Daarnaast is er ook de realtimeweergave van de productie. Er werd op mijn vraag en door mijn toedoen een overleg opgestart met Elia – tijdens mijn bezoek, u herinnert zich dat wel – om de productie uit wind en zon in realtime weer te geven. Daarbij moeten dan de gegevens specifiek voor Vlaanderen worden uitgefilterd en nauwkeuriger worden gemaakt. U weet dat Elia over heel België opereert. Ook bewegingen vanuit het buitenland moeten we nu filteren gaat voor Vlaanderen is. Samen met de IT-diensten van Elia en de DNB's moet worden onderzocht wat mogelijk is, en tegen wanneer.

Mijnheer Gryffroy, ik ben er samen met u van overtuigd dat die datalevering cruciaal is. Om een goed beleid te voeren, moeten we die data in realtime en op een zo snel mogelijke manier ter vervollediging hebben om de juiste beslissingen te nemen. Ik trek aan deze kar, en ik sensibiliseer ook de netbeheerders, VITO, het VEA en het Departement Omgeving.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik twijfel er niet aan dat u dezelfde ambitie hebt als ik, namelijk om zo snel mogelijk naar een digitaal systeem te gaan dat realtime kan weergeven wat onze productie is, wat we al produceerd hebben enzovoort.

Maar u moet ook toegeven met mij, als u zelf uw antwoord brengt, hoe verschrikkelijk ingewikkeld het is. Er wordt inderdaad nog veel met tamtams en telexen gewerkt.

Een van de cruciale parameters is volgens mij de rol van VITO hierin. Men ziet dat ook op de website van energiesparen.be, de bron is VITO. Zij moeten al die gegevens verzamelen.

Als we voor de zonne-installaties van minder dan 10 kilovoltampère beslist hebben om geen groenestroomcertificaten te geven, dan weten we niet wat ze geproduceerd hebben op een ogenblikkelijke manier. Dan moeten we werken met profielen, inschattingen. 'Fair enough' voor mij. In Nederland met energieop-wek.nl gebeurt het ook met inschattingen, want men weet ook niet exact hoeveel het is. Men gaat via programma's van weervoorspellers enzovoort in functie van het geïnstalleerd vermogen berekeningen maken, maar men zit er geen 5 procent naast. Maar we moeten wel iets doen. Het proces dat u mij hier net komt uitleggen, is verschrikkelijk ingewikkeld voor een regio met meer dan 6 miljoen inwoners. Er zijn veel te veel instituten verbonden met die dataverwerking zonder dat ze zelf eigenlijk de eindverantwoordelijkheid dragen. Dan zit je inderdaad met dat probleem dat je niet kunt weten wat men juist heeft geproduceerd.

Bijkomend, u spreekt over Elia. Elia is oké, maar ze kunnen geen rekening houden met wind en zon, want dat zit niet op hun net. Ze kunnen geen rekening houden met de lokale warmte-krachtkoppeling, nochtans is het heel belangrijk om dat te weten. Ik weet uiteraard dat de digitale meter daar ook een oplossing biedt.

Maar eigenlijk is mijn vraag nogmaals: wie is de centrale spil? Is het Vlaams Energieagentschap de centrale spil of is VITO de centrale spil om de gegevens te centraliseren? Het is bij die centrale spil dat we moeten zijn om te vragen hoe het sneller kan gebeuren, wat het budget is. Ik denk dat je met een paar honderdduizend euro al een deftig systeem op poten kunt zetten om die data te centraliseren en te beheren. Wie is de centrale spil: het agentschap of VITO? De distributienet-beheerder levert eigenlijk maar materiaal aan, maar er is iemand die het verwerkt.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, het is natuurlijk niet uw fout dat het zo loopt want het is historisch zo gegroeid. Uw oproep is evenwel terecht dat we ook de netbeheerders en alle geleidingen van de energieketting moeten betrekken bij zulke initiatieven.

Toch wil ik het pleidooi van collega Gryffroy onderstrepen dat het in deze tijd een beetje vreemd en jammer is dat we deze gegevens niet op een aanschouwelijke manier hebben. Morgen komt de werkgroep 'leefbaarheid van de begroting' bij elkaar, waar we de mastodont van de politiek – of het nu Vlaams of Belgisch is – gaan aanpakken en ervoor zorgen dat burgers op een eenvoudige manier de begroting kunnen lezen.

We zien trouwens in het buitenland ook tal van voorbeelden. De collega heeft verwezen naar Nederland, maar ook in Duitsland, op de website www.agora-energie-wende.de, zie je heel bevattelijk en heel duidelijk bijna in realtime de productie van hernieuwbare energie. Ook in Denemarken, met www.energinet.dk, beschikken de Denen zelfs over een volledig website, volledig gewijd aan alleen maar data over energie en zelfs de CO₂- uitstoot, iedere 5 minuten geüpdatet. De reden waarom dit belangrijk is, is niet alleen transparantie. Een aanschouwelijke website of een aanschouwelijk platform waar mensen heel eenvoudig kunnen nagaan wat de productie is, draagt er ook toe bij dat mensen meer gesensibiliseerd en gemotiveerd zijn en dat het draagvlak voor energietransitie er alleen maar op vooruitgaat.

Minister, in die zin wil ik u ook aanbevelen om zeker contact op te nemen met Coreso, een Europese organisatie die diensten levert aan de Europese hoogspanningsnetbeheerders om interconnectie te vrijwaren. Zij investeren heel fors in het realtime monitoren van alle energieflexen in Europa en ze hebben een hand uitgestoken naar de diverse Europese distributienetbeheerders om ook op het kleinere niveau, het distributieniveau, zoveel mogelijk data te geven.

Collega's, u weet ook allemaal dat we bijna een clearinghouse hebben, Atrias, dat een hoop data van consumenten en leveranciers zal verzamelen. Ik denk dat Atrias

misschien ook een belangrijke rol zal kunnen opnemen, met dien verstande dat ze voldoende gewapend zijn en voldoende capaciteit hebben om dit waar te maken.

Minister, ik wil u alleszins namens onze fractie oproepen om zeker vast te doen wat u kunt, misschien zelfs een beetje meer, om dit verhaal in orde te krijgen.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, zonder twijfel: het is het Vlaams Energieagentschap dat verantwoordelijk is voor het bijhouden en het verwerken van de gegevens. Het is VITO dat de gegevensbalans maakt waarop men zich dan baseert. Ik hoor het in de vragen en de opmerkingen – ook van u, mijnheer Schiltz –, en ik zal het nog eens met nadruk zeggen dat ik zelf heel sterk vragen-de partij ben. Zoals u weet, heb ik ook een carrière achter de rug in de privésector, waar ik de gewoonte had om me zeer sterk te baseren op boordtabellen die heel accuraat een heel actueel waren. Als we de energieomslag in Vlaanderen op een goede manier willen voortzetten, dan moet aanlevering van data, zeker in het digitale tijdperk, veel sterker. Ik ben van plan om aan de kar te blijven trekken en ik vind ook dat we daar moeten in blijven investeren.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. We willen gaan voor Vlaanderen Radicaal Digitaal en voor, aansluitend op wat de heer Schiltz zegt, de blockchaintechologie, waar we allemaal vol van zijn, maar die we zelf niet kunnen toepassen in onze eigen simpele dingen. Dat is nu iets dat geen grote investeringen vraagt om te centraliseren. Het is een kwestie van de koppen bij elkaar te steken.

We zeggen vaak: steek alle juristen in een kamer en ze mogen er maar uit als ze een akkoord hebben. Wel, steek alle IT'ers in een ruimte, doe de deur op slot, en ze mogen eruit komen als een platform op tafel ligt. Dat is iets waarin je kunt investeren. Zet de IT'ers samen zodat ze het kunnen doen. Het kan geen grote kost zijn. Ik heb de andere websites bekeken: nice what they have in other countries.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over fotovoltaïsche installaties langs spoorwegbermen – 1494 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, om het aandeel hernieuwbare energie te vergroten en de klimaatdoelstellingen in Vlaanderen te behalen, zet de Vlaamse Regering prioritair in op zon, wind en warmte. Deze ambitieuze doelstellingen zijn becijferd in het Energieplan. Op 5 juli 2016 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota, het 'Zonneplan', goed van Vlaams minister van Energie Tommelein. Dit plan is erop gericht om zonne-energie terug aantrekkelijk te maken in Vlaanderen – dit lukt goed, want we zitten goed op schema voor 2017 – en dit met het oog op het maximaal aanboren van het potentieel.

In het kader daarvan formuleerde u de ambitie om PV-installaties (photovoltaic) langs spoorwegbermen mogelijk te maken. Een eerste proefproject werd gesitueerd op de spoorwegberm tussen Leuven en Aken. Dat zou een potentieel hebben van 4000 tot 40.000 zonnepanelen. Concreet gaat het over het traject van

een tiental kilometer langs de hst-lijn tussen Haasrode en Hoegaarden waar tot 10 megawatt aan PV-vermogen zou kunnen worden geïnstalleerd.

Dit proefproject kan in een latere fase worden uitgebreid naar andere spoorwegbeddingen. U gaf aan om daarover midden 2016 in overleg te zijn gegaan met de bevoegde federale minister van Mobiliteit Bellot en de spoorwegbeheerder Infrabel. Deze zouden alvast de intentie kenbaar hebben gemaakt om het potentieel PV-installaties langs spoorwegbermen mee te onderzoeken.

Op de schriftelijke vraag van mijn federale collega Renate Hufkens, die in de regio woont, van 26 juli 2016 – die pas recentelijk werd beantwoord; op het federale niveau duurt het dus veel langer eer een schriftelijke vraag is beantwoord – aan de betrokken minister Bellot over deze plannen stelde minister Bellot begin maart 2018 – anderhalf jaar later – echter het volgende: “Mijn kabinet is ter zake niet in het bezit van een brief van minister Bart Tommelein. Mijn kabinet is op geen enkele wijze betrokken in de bedoelde gesprekken.”

Tevens geeft minister Bellot aan: “Infrabel laat mij weten dat er nog geen afgelijnd project bestaat en dus ook nog geen timing, noch een zicht op de kosten: alle technisch-financiële studies moeten nog opgestart worden.”

Minister, klopt het dat er geen brief werd verstuurd en dat de federale minister niet is betrokken bij de gesprekken? Hoe verloopt de communicatie met de federale minister Bellot en Infrabel over dit project? Is het correct dat er, zoals Infrabel aangeeft, nog geen afgelijnd project bestaat? Welke timing stelt u voorop om deze plannen te realiseren?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Collega's, op 13 mei 2016 heb ik een brief verstuurd naar collega Bellot, wat meteen ook mijn eerste schrijven was naar de federale minister van Mobiliteit in mijn hoedanigheid als Vlaams viceminister-president en minister van Energie. Deze brief – een week na mijn eedaflegging, met trouwens nog een hemelvaartweekend tussen – omvatte de vraag om samen met minister Bellot te werken aan een structurele oplossing voor het plaatsen van windturbines in de buurt van luchthavens en luchtvaartapparatuur. In dit kader heb ik een persoonlijk overleg gehad met minister Bellot op 5 oktober 2016. Tijdens deze vergadering werd ook het project spoorwegbermen besproken. Verdere opvolging van dit project gebeurde echter via Infrabel en dus niet rechtstreeks met minister Bellot.

Verder wil ik vooral duidelijk maken dat het project spoorwegbermen getrokken wordt door Infrabel en dat hiervoor wel degelijk in een personeelsinzet voorzien is vanuit Infrabel. Deze personen hebben meermaals contact gehad met mijn kabinet voor de ontwikkeling van dit project. Voor een eerste selectie van locatie op de spoorwegbermen van het hst-traject in Bierbeek organiseerde Infrabel in eerste instantie een kwalificatieronde als mogelijke leverancier voor potentiële kandidaten om een PV-project op dergelijke technische omgeving te realiseren, die door zeven ondernemingen succesvol is doorlopen.

De zeven geselecteerde kandidaten ontvingen een bestek voor de proeflocatie, waarbij ook een plaatsbezoek is georganiseerd. Deze kandidaten werden door Infrabel gevraagd een bestudeerd, technisch onderbouwd aanbod in te dienen. Het indienen van offertevoorstellen door de geselecteerde kandidaten diende als een eerste beoordeling van het financiële aspect. De gekwalificeerde bedrijven hadden tot begin december de tijd om hun offerte in te dienen. Infrabel heeft echter van geen van deze zeven partijen een aanbod mogen ontvangen. Infrabel heeft daarop geïnformeerd naar de redenen en de belangrijkste hinderpalen voor het niet indienen van een aanbod waarop een van de partijen daarrond verduidelijking heeft gegeven.

De te grote onzekerheid rond een aantal technische gegevens, zoals bodemstabiliteit van de bermen, concrete en correcte gegevens over de perceelsgrootte en mogelijkheid tot en kosten van een netaansluiting in deze specifieke locatie spelen een voorname rol. Het is aan deze betrokken partijen om verder, bijvoorbeeld ook met de netbeheerder, na te gaan wat een economisch leefbare omgeving kan zijn voor een voldoende rendabel project. Op die manier kan verder onderzocht worden hoe deze context gecreëerd kan worden, waarbij tevens een meer onderbouwd inzicht kan gegeven worden in de noodzakelijke steun.

Ook aan Infrabel werd gevraagd om te onderzoeken of zij de stroom niet kunnen afnemen, waardoor naar mijn inschatting het project wel haalbaar zou moeten zijn. Ik heb ook eerder al contact opgenomen met Infrabel en mijn feedback bezorgd in het kader van hun bestek. Reeds voor het bestek in de markt werd gezet, had ik mijn zorgen geuit wat betreft enkele parameters. Deze bezorgdheden werden recent nogmaals, per brief van 7 maart, overgemaakt aan de CEO van Infrabel.

Op dit moment gaat de administratie samen met mijn kabinet na op welke manier voor de eerder geschetste knelpunten tot een economisch rendabel kader kan worden gekomen en welke acties hiervoor noodzakelijk worden geacht. Dit zal de verdere timing bepalen maar ik ben hierin op dit moment hoopvol om deze potentiële inplantingslocatie te kunnen realiseren zoals initieel voorzien.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik weet niet of u het antwoord van minister Bellot in dit verband zelf heeft gezien, maar hij zegt wel degelijk het volgende: "Mijn kabinet is ter zake niet in het bezit van een brief van minister Bart Tommelein." Dat klopt dus, want u zegt dat u een brief stuurde over windmolens en niet over PV-panels. In die zin kan hij wel gelijk hebben. Hij vervolgt: "Mijn kabinet is op geen enkele wijze betrokken in de bedoelde gesprekken". Dat klopt dan niet, want u zegt dat u op 5 oktober een onderhoud gehad hebt met mensen van zijn kabinet.

Minister Bart Tommelein: Ik heb een onderhoud gehad met hem, niet met zijn kabinet.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik corrigeer: u hebt op 5 oktober met minister Bellot samengezeten en hij schrijft in zijn antwoord dat zijn kabinet op geen enkele wijze betrokken is in de bedoelde gesprekken. Dat zal hij dan toch nog eens beter moeten uitleggen.

Tevens geeft minister Bellot aan, in het antwoord op de schriftelijke vraag, dat toch een publiek document is, ...

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Dat is niet zo, die vraag is nog niet gepubliceerd.

Andries Gryffroy (N-VA): Hoe dan ook, het antwoord is onlangs gegeven en vermeldt: "Infrabel laat mij weten dat er nog geen afgelijnd project bestaat en dus ook nog geen timing, noch een zicht op de kosten: alle technisch-financiële studies moeten nog opgestart worden." Dat is totaal in strijd met wat u hier komt te zeggen, tenzij dit antwoord nog vóór of vlak na 13 mei 2016 is opgesteld en dan bijna twee jaar is blijven liggen. Naar verluidt kan het in de Kamer dat het twee jaar duurt voor er een antwoord komt op schriftelijke vragen, wat gelukkig in het Vlaams Parlement niet zo is.

Specifiek, voor het project zelf, zegt u twee interessante zaken. We moeten kijken of de NMBS of Infrabel de stroom zelf niet kan aankopen, zegt u. Infrabel heeft een zeer goedkoop, speciaal nationaal tarief. Maar als we naar de specifieke bandingfactor gaan kijken en zelfs als we de 10 megawatt opsplitsen in installaties van 750

kilowatt, dan wordt er gerekend met een elektriciteitsprijs van meer dan 100 euro per megawattuur.

Infrabel betaalt dat niet. Het kan niet rendabel zijn op die manier, of er zou een specifieke, projectgebonden bandingfactor moeten worden aangevraagd. Dan moet onze ondersteuning veel hoger zijn. Waarvoor dient die dan? Om de NMBS goedkopere elektriciteit te leveren dan ze nu kunnen aankopen? Geven we dan ondersteuning voor zonnepanelen om toch maar onze doelstellingen te halen, en bedienen we de NMBS tegen een goedkopere prijs? Dat zit volgens mij echt niet goed. Zo gaan we onrechtstreeks onze federale collega's ondersteunen. Ik wil er dus voor waarschuwen dat, als we kijken of Infrabel die elektriciteit kan aankopen, het ons, als belastingbetaler of elektriciteitsverbruiker, wel geld kan kosten.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Het werd voor iedereen hier al duidelijk bij het aanhoren van de vraag en de repliek van de heer Gryffroy dat dit een beetje een 'soep' is.

Minister, het moet mij wel van het hart dat als we zo'n grote oppervlakte aan terreinen ter beschikking hebben, ik niet begrijp waarom dat zo lang moet duren. Als er in Nederland windmolenparken zonder subsidies worden gebouwd, dan is dat omdat de Nederlandse overheid stabiliteitsstudies heeft gepland en in infrastructuur heeft voorzien, zodat er duidelijkheid is over het concrete kader. Hier sleept dit dossier al twee jaar aan omdat Infrabel niet in staat is om een duidelijk kader aan te bieden. Dat is hemeltergend.

Mijnheer Gryffroy, zelfs al zou Infrabel de stroom kopen, gaat er het niet om dat we een goedkoop elektriciteitstarief voor de spoorwegen willen financieren. Het gaat erom dat we ervoor zorgen dat een overheidsbedrijf bijdraagt aan de vergroening van het elektriciteitsverbruik. Mochten we daar een subsidie aan toekennen, dan ondersteunen we de vergroening van de elektriciteitsconsumptie van Infrabel. Maar niets zegt dat het zo moet gaan. Die stroom kan ook terug aan het net verkocht worden, en dan komen we weer in een heel andere situatie.

Minister, met argusogen hebben we de schriftelijke vraag waarover de heer Gryffroy het heeft, bekeken. Ze is vandaag helaas nog niet beschikbaar, maar ik zal uiteraard onze federale collega's aanmanen om daar te blijven op aandringen en de minister te blijven bestoken met vragen. Dit is een typisch voorbeeld van Belgische of Vlaamse traagheid. Dat krijg je naar buiten uit niet uitgelegd. Het potentieel is er, de locatie is ideaal, we moeten met zijn allen de omslag maken. Ik zou zeggen: go for it!

Bijkomend is het wel zo dat wanneer we op het federale niveau de duimschroeven aanvrijzen en de minister en het bedrijf ertoe brengen om snel en doortastend oplossingen te vinden, we er wel voor moeten zorgen dat er in Vlaanderen op het gebied van de ruimtelijke ordening geen problemen zijn. We moeten vermijden dat daar nog eens twee of drie jaar vergunningstrajecten gelopen moeten worden om die installaties geplaatst te krijgen. Minister, daarom wil ik de volgende suggestie doen: misschien moet u zich met minister Schauvliege en uw administraties voorbereiden om zo spoedig mogelijk, na het groen licht van het federale niveau, de nodige vergunningen klaar te krijgen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Dit is een interessant project. Minister, enkele weken geleden kreeg ik van u hetzelfde antwoord op een schriftelijke vraag als die welke u vandaag gaf. Dat bewijst hoe consequent u bent. Dit potentieel zeer mooi project is veranderd in een trein der traagheid en moet zo snel mogelijk door een locomotief op gang getrokken worden.

U had het over een brief aan de CEO van Infrabel met opmerkingen op het bestek. Kunt u daar inhoudelijk wat meer duiding bij geven? Welke suggesties hebt u gedaan?

Zijn er nog andere locaties, naast die bermen in Bierbeek, in Hoegaarden, die met Infrabel worden besproken?

Die stroom hoeft inderdaad helemaal niet verkocht te worden aan Infrabel. Dit zijn volgens mij ideale projecten om participatie mee te organiseren, of om er, bijvoorbeeld in overleg met de lokale besturen, voor te zorgen dat de zonnestroom bij mensen van ter plekke kan terecht komen tegen een aanvaardbare prijs.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Dames en heren, ik deel met u de noodzaak dat iedereen, maar dan ook iedereen, in dit land mee op de kar moet springen om op Vlaams niveau de Stroomversnelling te realiseren en op federaal niveau het veelbesproken Energiepact zo snel mogelijk te realiseren en uit te voeren. Als Infrabel dergelijke zaken niet voor het Vlaamse Gewest kan doen, dan kan Infrabel dat ook niet doen voor het Waalse Gewest. Mijn collega Jean-Luc Crucke is daar evengoed vragende partij voor om de doelstellingen te realiseren en om effectief de omslag te maken.

Ik blijf inderdaad bij mijn grote bekommernis dat ik bij een aantal collega's – dat zijn niet alleen federale collega's maar soms ook collega's uit andere overheden – merk dat ze de 'sense of urgency' van de energieomslag onvoldoende aanvoelen.

Mijnheer Gryffroy, er staat nochtans heel duidelijk beschreven in het Energiepact waar we naartoe willen en moeten gaan. We hebben al wat discussies gevoerd over dat Energiepact, maar over een aantal dingen daarin zijn we het wel volmondig eens. We moeten investeren in hernieuwbare energie. We moeten de energieomslag maken en zon en wind zijn belangrijke elementen in dat hele verhaal. Daarvoor heb ik een aantal federale collega's nodig die mee hun schouders zetten onder projecten en mee aan de kar trekken.

Ik heb minister Bellot persoonlijk gezien, niet zijn kabinet maar de minister zelf. Hij is in mijn kantoor gekomen. Dat was een mooi moment: een federale minister die op bezoek komt bij een Vlaams minister. Dat gebeurt niet zo vaak. Meestal is het omgekeerd. Hij is gekomen en we hebben op een heel constructieve manier naar aanleiding van de brief over de windmolens ook gesproken over die zonnepanelenbermen. Formele briefwisseling over die zonnepanelenbermen met minister Bellot zal waarschijnlijk niet teruggevonden zijn op het kabinet, maar er is daarover wel degelijk een formeel gesprek geweest met de minister en hij was daar trouwens in geïnteresseerd.

Ik denk ook niet dat het probleem echt bij minister Bellot zit, maar bij grote nationale instellingen zoals de NMBS en Infrabel. Zij moeten beseffen dat het vooruit moet. Ik heb met mevrouw Dutordoir van de NMBS ook gesprekken gehad. Ik vind dat die grote nationale, federale instellingen – die trouwens grote energieverbruikers zijn, zo niet een van de grootste van het land – hun verantwoordelijkheid moeten opnemen en daaraan moeten meewerken.

Mijnheer Bothuyne, u kunt uiteraard kennis nemen van de brief die ik naar de CEO van Infrabel heb gestuurd. U weet dat ik zeer transparant werk. Ik heb niks te verbergen. Als ik een brief stuur naar de CEO van Infrabel, dan is dat geen geheime brief. Dat is geen 'secret letter', maar een officiële brief van een Vlaams viceminister-president aan de CEO van Infrabel. We zullen u een kopie van de brief bezorgen zodat u weet welke bezwaren ik heb gemaakt en welke feedback ik heb bezorgd aan de CEO van Infrabel op 7 maart.

Mijnheer Gryffroy, u hebt uiteraard gelijk dat niet alles is opgelost als Infrabel stroom afneemt. Het kan natuurlijk wel helpen. Als een van de problemen is dat er te weinig afname is van de stroom, dan kan Infrabel, die een groot stroomverbruiker is, ook een rol spelen. Ik heb daarmee nog niet gezegd dat alles naar Infrabel moet. In dit verhaal zitten we met een projectspecifieke bandingfactor. Ik herinner u aan de zonnepaneleninstallaties in Lommel, waarvoor een afnemer is gevonden van een groot bedrijf. Er is daar ook discussie over geweest, want het was duur en de ondersteuning was te groot. Er moet wel een keuze worden gemaakt. Straks hebt u nog een vraag over grijze en groene stroom. Ofwel hebben we graag dat een bedrijf op groene stroom werkt, ofwel laten we ze op grijze stroom werken. Als u het mij vraagt, dan kies ik liever voor groene stroom, net als u allemaal, neem ik aan. Of zijn er mensen die liever op grijze stroom blijven draaien? Neen, ook daar is het duidelijk dat we met het oog op 2050 afnemers moeten zoeken voor groene stroom.

Ik denk dat er wel oplossingen zijn, maar er zijn nog een aantal hinderpalen. De trein der traagheid in dit specifieke dossier is zeker niet te wijten aan de Vlaamse Regering of de Vlaamse overheid. We willen vooruit en we willen dit realiseren en we zijn er ook van overtuigd dat dit kan.

Ik heb trouwens gemerkt dat de Nederlandse Spoorwegen op een bepaald moment hebben beslist om hun treinet volledig op groene energie te laten rijden. Dat is niet noodzakelijk van eigen productie, maar van invoer. De Nederlandse Spoorwegen doen dat al vandaag.

Het is niet omdat hernieuwbare energie een gewestelijke bevoegdheid is, dat de federale overheid moet denken daar geen enkele verantwoordelijkheid in te moeten nemen. Ik heb genoeg van de uitspraken dat hernieuwbare energie een bevoegdheid van de gewesten is en dat de federale overheid daar in feite niets mee te maken heeft. Ofwel is het allemaal samen, ofwel is het niet. Daarom dring ik er nog eens heel sterk op aan om dat Energiepact eindelijk af te sluiten.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik had niet door dat het antwoord nog onder embargo stond. Ik heb aan mijn medewerker gevraagd om dat antwoord onmiddellijk door te mailen aan de commissiesecretaris die het dan kan verspreiden onder de commissieleden. Als ik dat hier gebruik, dan vind ik ook dat de andere leden... *(Opmerkingen)*

Ik kan er bij manier van spreken ook mee naar de pers gaan en dan is het ook publiek. Ik kan het dan beter via de commissiesecretaris doorsturen naar de commissieleden. *(Gelach. Opmerkingen)*

Als hij trouwens twintig maanden nodig heeft gehad om een antwoord te formuleren, dan zal het wel niet aankomen op dat embargo.

Ik wil enkel maar duiden op de financiële haalbaarheid. De heer Bothuyne gaat hier volgens mij de mist in. Als we hier spreken over een installatie van bijvoorbeeld 750 kilowatt en kijken naar de parameters, dan wordt dat berekend vanaf 1 april met een ondersteuning van 66 euro per megawattuur als de elektriciteitsprijs is berekend op 98,5 euro per megawattuur. Met andere woorden, als Infrabel aankoopt aan de helft van de prijs, dan kom je niet toe met die 66 euro per megawattuur. Als ik het moet injecteren in het net, dan krijg ik ook maar 30 of 35 euro per megawattuur en dus geen 98,5 euro. Ik zal dus nog veel meer nodig hebben dan die 66 euro per megawattuur.

Er moet dus een projectspecifieke bandingfactor worden aangevraagd. Vooraleer daar een beslissing over wordt genomen, wil ik inderdaad hebben dat aan deze

commissie kenbaar wordt gemaakt wat dit zal kosten. Het gaat niet over de burger die participeert. Die kabel wordt niet gelegd tussen de zonnepanelen en de mensen thuis. Dat moet over het net gaan, en er moet injectie zijn vooraleer dit bij de mensen thuis kan komen.

Kijk naar dat businessmodel waarbij ik maar binnenkrijg wat ik kan binnenkrijgen: ofwel 35 euro omdat ik injecteer, ofwel via Infrabel die maar een nationaal tarief betaalt. Dat is mijn businessplan, wat beduidend lager is dan die 98,5 euro. We komen dus niet toe met die 66 euro groenestroomondersteuning, die moet veel meer zijn. Ik wil dan ook weten op voorhand wat mij dit zal kosten.

Ik weet al waar men op doelt met die stabiliteit van de bodem. Het zal de prijs enkel doen stijgen. Daar willen de projectontwikkelaars ook op duiden. Het dossier mag ook rijper zijn.

Maar inderdaad de trein der traagheid: minister Bellot mag wat rapper antwoorden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de controle op het energieprestatiecertificaat (EPC)
– 1495 (2017-2018)**

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Een energieprestatiecertificaat (EPC) is verplicht bij de verkoop en verhuur van een woning, appartement of studio. Het geeft een energiescore aan een gebouw. Zo informeert men potentiële kopers en huurders over de energiezuinigheid. De eigenaar die zijn woning verkoopt of verhuurt, is daarvoor verantwoordelijk. Hij publiceert het EPC-cijfer in zoekertjes, advertenties, enzovoort. Makelaars en notarissen staan de verkopers bij en informeren over de verplichting om in een EPC te voorzien.

Bij de verkoop wordt het EPC overhandigd aan de koper. De notariële akte bevat eveneens een clause over het EPC. Indien er geen EPC is, dient de notaris dit te melden aan het Vlaams Energieagentschap (VEA). Als de woning wordt verhuurd, ontvangt de huurder een kopie van het EPC.

Het VEA controleert steekproefsgewijs de aanwezigheid en de correctheid van het EPC en de advertentieplichting. Het VEA is ten slotte de contactpersoon bij vragen, klachten en bemerkingen over de EPC. Bij het ontbreken van een EPC riskeert de eigenaar een administratieve geldboete van 500 tot 5000 euro. In het geval van een niet correct EPC kan het VEA de erkenning van de energiedeskundige of de specifieke EPC's intrekken.

Als antwoord op mijn schriftelijke vraag 125 van 30 januari 2018 over de controle op de EPC stelde u het volgende: "Omwille van de beperkte meerwaarde en het arbeidsintensief karakter van de controles, werd beslist om geen controles ter plaatse meer uit te voeren." En u zei ook: "Het VEA controleert niet actief op het doorgeven van een kopie van het EPC aan de huurder."

Wetgeving staat of valt uiteraard met een degelijke handhaving. Door aan te geven dat er niet langer controles zullen worden uitgevoerd, ontstaat het risico dat deze regelgeving zal verwateren of niet langer zal worden toegepast. Als er geen controles ter plaatse meer zullen plaatsvinden, wat zult u dan wel doen om ervoor

te zorgen dat de verplichtingen inzake het EPC worden uitgevoerd? Is er een kosten-batenanalyse gemaakt van de controles ter plaatse, op basis waarvan de beslissing is genomen?

Kan zelfcontrole door een beroepsinstituut voor energiedeskundigen een alternatief zijn om de correctheid van het EPC te evalueren? De energiedeskundigen zouden dan zelf instaan voor de correcte uitvoering van hun beroep.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, in mijn antwoord op uw schriftelijke vraag 125 heb ik inderdaad aangegeven dat er op de aanwezigheid van het EPC en de advertentieplicht geen controles ter plaatse meer worden uitgevoerd. Het is dus niet zo dat er geen controles meer worden uitgevoerd. Integendeel, het VEA heeft in 2017 3035 controles uitgevoerd op de naleving van de aanwezigheidsplicht van het EPC bij verkoop en verhuur van woningen. Ook dat stond in het antwoord op dezelfde schriftelijke vraag. Op de naleving van de advertentieplicht werden 3008 controles uitgevoerd. De controles gebeuren steekproefsgewijs via hoofdzakelijk immowebites, streekkranten en notariskranten, of na klachten van belanghebbenden. Controles ter plaatse zijn zeer tijdsintensief en bieden te weinig meerwaarde in onze huidige digitale maatschappij.

Een groot deel van de woningen wordt verkocht of verhuurd via een immomakeelaar. Deze woningen zijn ook allemaal terug te vinden op de website van de betreffende makelaar. Particulieren die ervoor kiezen om zelf hun woning te verkopen of te verhuren maken tegenwoordig ook vaak gebruik van websites zoals Immoweb of zij plaatsen advertenties in streekkranten. Het aantal woningen dat verkocht of verhuurd wordt enkel en alleen via de klassieke 'te koop'- of 'te huur'-affiches aan de woning, is zeer beperkt en zelfs te beperkt om controles ter plaatse te verantwoorden. Het uitvoeren van deskcontroles is met het huidige personeelsbestand van het VEA de efficiëntste manier om de aanwezigheid en de advertentieplicht van het EPC te controleren. U weet dat het personeelsbestand en de werking van het VEA hier al een paar keer aan bod zijn gekomen. De deskcontroles zullen ook in 2018 worden voortgezet. Met de beperkte mensen en middelen waarover het VEA beschikt, moeten er nu eenmaal keuzes worden gemaakt. Ook met betrekking tot waar en hoe er controles worden uitgevoerd.

Het blijkt dat de EPC-regelgeving bijzonder goed wordt nageleefd, niet het minst als gevolg van het uitvoeren van controles. In 98 procent van de gecontroleerde woningen was het EPC aanwezig bij het te koop of te huur stellen van een woning. Daar kun je alleen maar van dromen: 98 procent van de doelstelling behalen! In 93 procent van de gecontroleerde advertenties werd voldaan aan de advertentieplicht.

De Europese richtlijn betreffende de energieprestaties van gebouwen stelt dat de lidstaten ervoor zorgen dat de energieprestatiecertificering van gebouwen op een onafhankelijke wijze moet worden uitgevoerd door gekwalificeerde en/of erkende deskundigen die hetzij zelfstandig hetzij in dienst van een openbaar orgaan of een particuliere onderneming optreden. Tegelijkertijd stelt diezelfde richtlijn dat de lidstaten erop toezien dat er onafhankelijke controlesystemen worden ingesteld voor de EPC's. De lidstaten kunnen de organisatie van dergelijke onafhankelijke controlesystemen delegeren. Een beroepsinstituut van energiedeskundigen is misschien de facto niet voldoende onafhankelijk ten opzichte van zijn leden, waardoor de delegatie van een dergelijk controlemechanisme naar een beroepsinstituut van energiedeskundigen niet voldoet aan de bepalingen van de Europese richtlijn. Maar, mijnheer Gryffroy, ik zal dit laten onderzoeken.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dit laatste zou misschien een interessante piste kunnen zijn, al is het maar om het VEA te ontlasten van die taken. Dan kan het agentschap zich met belangrijker taken bezighouden dan met de feitelijke controles en de administratie die erbij hoort.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Er zijn met betrekking tot de energieprestatiecertificering heel wat problemen of mankementen. Een aantal maanden geleden heb ik ook op een aantal tekortkomingen gewezen. Het zou goed zijn om het nog eens te monitoren en te evalueren. We moeten inderdaad het VEA ofwel meer mankracht en middelen geven – en ik wil u daarbij helpen, minister – ofwel moeten we schuiven. Want het kan toch niet dat we gaten laten vallen in een van de belangrijkste instrumenten die ervoor moeten zorgen dat onze woningen energiezuiniger zijn en worden. Dat zou echt niet mogen gebeuren.

De heer Gryffroy vroeg ook naar de kosten-batenanalyse van de controles. Minister, ik weet niet of u daarop hebt geantwoord. Is dat gebeurd? Er wordt blijkbaar weinig gecontroleerd. Werd ooit eens structureel bekeken of de kosten en baten in evenwicht zijn?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, dat is een interessante piste. We gaan dat verder onderzoeken.

Over de kosten en baten ben ik, denk ik, duidelijk geweest. We hebben een zeer grote efficiëntiegraad van 98 procent. Dat is in orde. Wij voeren meer dan 3000 controles uit, steekproefsgewijs. Wij doen dat vanaf de desk en niet ter plaatse. Dat betekent dat wij kiezen voor de efficiëntste kosten-batenanalyse: goede resultaten met zo weinig mogelijk kosten. Dat staat buiten kijf.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over groene stroom die grijs is en grijze stroom die groen is
– 1510 (2017-2018)**

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Groen wassen en grijs wassen. Ik zou de mensen die graag leuke filmpjes bekijken, willen aanraden om eens te kijken naar de aflevering van Zondag met Lubach van 4 februari 2018. Dit filmpje van ongeveer elf minuten werd ondertussen al 500.000 keer bekeken. Het gaat over de groene stroom die uit je stopcontact komt: is dat groene stroom, ja of nee?

Wanneer wij vandaag groene stroom aankopen, is dat groene stroom. Dat klopt. Maar het is niet altijd groene stroom die hier werd geproduceerd. Het is dus heel vaak grijze stroom die groen wordt gekleurd. Ik vertel niets nieuws: dit werd vroeger ook al in de media aangekaart. Wanneer een Scandinaviër groene energie aankoopt, is de kans groot dat dit groen opgewekte energie is die grijs is gekleurd. De Scandinaviër denkt immers dat de energie waarvoor hij betaalt, van zijn waterkracht komt. Maar op papier klopt dit echter niet. De garantie van oorsprong voor deze groene waterkracht heeft hij verkocht aan de Vlaming. De Vlaming heeft dan de grijze stroom doorverkocht aan Scandinavië. We zien echter

dat Scandinavische energieleveranciers aan hun klanten vertellen dat al hun productie groen is, terwijl dit op papier niet meer klopt.

De Scandinaviër en de Vlaming worden dus beiden in het ootje genomen. Zondag met Lubach maakt daar een parodie op, maar het wordt er uitgelegd op een zeer begrijpbare manier – het zal geen ingenieur geweest zijn. De ene heeft op papier groene stroom, de andere zijn groene stroom is grijs geworden. Zolang de Scandinaviër er zelf niet op hamert dat zijn energie groen moet zijn, kan groene energie weglekken uit deze landen en zal onze energie 'groengewassen' blijven worden met Scandinavische waterkracht.

Ik geef een voorbeeld. De 100 procent groene energie die het Vlaamse Energiebedrijf voor de Vlaamse gemeenten aankoopt, is vandaag voor 39 procent van Noorwegen en voor maar 28 procent uit Vlaanderen. Daarmee scoort het beter dan Engie en Luminus met, amper 11 en 6 procent groene energie uit Vlaanderen.

De Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) heeft reeds in het verleden geadviseerd om het systeem volledig sluitend te maken zodat deze cases van dubbeltellingen niet meer kunnen gebeuren. We zitten uiteraard in het Europese verhaal, dus blijkbaar kan het wel.

Een tweede probleem met de garanties van oorsprong is dat ze niet meetellen in de doelstellingen voor hernieuwbare energie voor Vlaanderen. De Vlamingen denken nu voor 100 procent energie aan te kopen en aldus mee te werken aan de doelstellingen voor Vlaanderen. Niet dus. Alleen de groene stroom die wordt geproduceerd in Vlaanderen, telt mee voor die doelstellingen. Ook al kopen de Vlamingen massaal groene energie aan, het enige dat ze kopen is gemoedsrust, want de Vlaamse uitdagingen voor hernieuwbare energie worden hierdoor amper verlicht. De Groencheck is één instrument om te controleren hoeveel van je groene energie werkelijk in Vlaanderen wordt geproduceerd en dus ook effectief meetelt voor onze doelstellingen.

Minister, hoe zeker is de Vlaming dat de groene energie die hij aankoopt, niet zogenaamd tweemaal wordt geteld of verkocht?

Wie voert de controles uit op de garanties van oorsprong? Wordt er ook gecontroleerd dat de leveranciers in de landen van herkomst ook communiceren over de groene stroom die men grijs heeft gemaakt, zoals in Scandinavië? Bent u bereid dit aan te kaarten op andere bestuursniveaus, met name het Europese niveau?

'Full disclosure' kan helpen voorkomen dat garanties voor oorsprong dubbel geteld worden. Hoever staat het met deze 'full disclosure' en tot waar gaat 'full disclosure' nu? Wordt hierbij ook gecontroleerd of de communicatie naar de klant in deze landen correct verloopt? Bent u bereid om in gesprek te treden met uw Scandinavische collega's om hen te overtuigen om hun groene stroom niet grijs te wassen?

De Groencheck is een voorbeeld van hoe we de Vlaming beter op de hoogte kunnen brengen van zijn groene energie. Welke andere initiatieven kunt u nemen om de burger beter op de hoogte te brengen? Kan de oorsprong van de energie expliciet op de factuur vermeld worden, zoals sommige leveranciers dat al doen? Hebt u daarover al overleg gehad met de minister van Consumentenzaken? U zult immers waarschijnlijk antwoorden dat dit een federale bevoegdheid is.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: In Vlaanderen is de VREG door de Vlaamse Regering aangeduid als uitgifteorgaan van garanties van oorsprong. Om op een efficiënte en betrouwbare manier te opereren op Europese schaal, is de VREG, ondertussen een instelling van het parlement geworden, lid van de Association of Issuing Bodies

(AIB). In tegenstelling tot de systemen van groenestroom- en warmtekrachtcertificaten is het systeem van garanties van oorsprong immers een Europees systeem. De VREG is als regulator ook verantwoordelijk voor het gebruik van garanties van oorsprong, de zogenaamde GOs, in het kader van oorsprongsinformatie aan de elektriciteitsafnemers, de zogenaamde 'disclosure information'. Dit maakt dat beide facetten optimaal op elkaar afgestemd zijn.

Ook de Vlaamse regelgeving draagt hieraan bij, doordat een elektriciteitsleverancier die een groen contract aanbiedt, dit moet staven met garanties van oorsprong. Zo wordt de klant betrouwbaar bediend en helder geïnformeerd, dit in contrast met andere landen. Zo staat in Noorwegen, dat niet tot de Europese Unie behoort, op de factuur nog steeds informatie over de productie van stroom uit hernieuwbare bronnen, terwijl volgens de geest van het Europese kader de consumptiekant van het verhaal van tel is. Hierdoor beseffen veel klanten daar niet dat ze niet kunnen claimen groene stroom te verbruiken als dit niet kan gestaafd worden met garanties van oorsprong.

Zoals al aangehaald, is de situatie in Vlaanderen correct en helder, maar dit is nog niet zo overal in Europa. Op dat vlak zijn wij een voorloper, een pionier. De AIB kijkt toe op de betrouwbaarheid van het systeem aan productiekant en eist ook dat er correcte 'disclosure'-regelgeving is aan consumptiekant. In het verleden heeft het Reliable Disclosure Systems for Europe, het Europese RE-DISS-project, al goed werk geleverd op dat vlak. Maar omdat de regulatoren verantwoordelijk zijn voor het toezicht op disclosure-informatie en in veel landen de rol van issuing body van garanties van oorsprong niet bij de regulator ligt, zou hier ook een rol weggelegd moeten zijn voor de Council for European Energy Regulators, om een beter pan-Europees toezicht op disclosure-informatie voor energieafnemers uit te oefenen.

Mijnheer Gryffroy, als we in Vlaanderen klaar zijn met alles op poten te zetten, kunnen we misschien Europees gaan, om daar aan de kar te gaan trekken.

Het veralgemenen van het gebruik van garanties van oorsprong als oorsprongsgarantiebewijs voor alle bronnen van elektriciteit – niet alleen uit hernieuwbare bron, maar ook van aardgas, kolen en nucleaire bronnen – zou inderdaad een consistent, sluitend, en betrouwbaar systeem opleveren. Die visie is ook door de AIB naar voren geschoven bij de start van de besprekingen van het Clean Energy Package.

Mijnheer Gryffroy, ik ben het al heel de voormiddag met u eens en ik ben het ook nu weer met u eens dat we in Vlaanderen op dit vlak al vooruit zijn op veel andere landen. We hebben de Herkomstvergelijker op de website van VREG, waar klanten de oorsprong van de vorig jaar geleverde stroom kunnen nakijken. Dat informatie-instrument zal eind juni zodanig worden uitgebreid dat deze informatie ook per contract beschikbaar is. Zo kunnen Vlaamse afnemers meer bewust keuzes maken die betrekking hebben op het land van herkomst van de groene stroom. De Vlaamse regelgeving bepaalt verder via artikel 7.4.1. van het Energiedecreet inderdaad dat elektriciteitsleveranciers op hun facturen en promotiemateriaal informatie over de brandstofmix moeten meegeven. Mijn kabinet neemt deel aan de besprekingen bij de federale minister van Consumentenzaken, de heer Kris Peeters, met betrekking tot de vereenvoudiging van de energiefactuur en neemt de zorg voor een duidelijke en betrouwbare informatieverlening aan de energiekant mee. De VREG werkt aan een vernieuwde Groencheck die meer transparantie over het land van herkomst en de energiebron van de geleverde groene stroom zal verstrekken. Ik hoop dat de VREG die nieuwe Groencheck tegen de zomer klaar zal hebben.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik ben blij dat u bevestigt dat het verhaal dat ik kom te vertellen, wel degelijk klopt. De Noren denken dat ze groene stroom kopen,

maar het kan evengoed groene stroom zijn die ondertussen grijs gewassen is, en omgekeerd hebben wij grijze stroom die groen gewassen is. Noorwegen behoort niet tot Europa en wij staan het verst. Ik vrees een beetje, als Zondag met Lubach hier in Vlaanderen wordt uitgezonden en massaal bekeken wordt, dat de Vlaming zich bedrogen zal voelen, want hij snapt het allemaal niet: het verschil tussen certificaat van oorsprong, enzovoort. Veel Vlamingen denken dat ze groene stroom hebben gekocht bij hun leverancier, maar ze weten niet dat die stroom niet noodzakelijk in Vlaanderen is geproduceerd. Hij kan eventueel dubbel geteld zijn.

Zouden we dan niet kunnen zeggen dat de landen die zich niet inschrijven in het disclosureprincipe, niet meetellen in het systeem van de garanties van oorsprong?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Als ik het goed heb begrepen, hebben we in Vlaanderen met de AIB een belangrijke impact gehad en heeft in principe elke kilowatt groene stroom die consumenten hier verbruiken, een certificaat van oorsprong. Het probleem ligt vooral bij de landen die heel veel groene stroom en dus ook veel certificaten produceren en die certificaten aan onze leveranciers doorverkopen. Als ik het goed begrepen heb, is bij ons in principe elke geconsumeerde kilowatt groene stroom ook effectief gedekt door zo'n certificaat, maar ligt het probleem buiten ons, vooral in Noorwegen, waar de leveranciers, hoewel het certificaat doorverkocht is, toch laten uitschijnen dat de lokale stroom lokaal verkocht wordt. Is dat een correcte analyse?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Zoals de vraagsteller terecht aangeeft, verkoopt het Vlaams Energieagentschap aan de Vlaamse gemeentebesturen en andere overheidsinstellingen vooral groene stroom, maar die groene stroom komt maar beperkt uit Vlaanderen.

Ik denk dat het een goed idee zou zijn om dat quotum wat op te trekken. Ik heb begrepen dat er nu niet echt een quotum is. Nu is dat dus maar 28 procent. Men zou kunnen zeggen dat de helft van de groene stroom uit Vlaanderen zou moeten komen. Op die manier ga je immers sowieso de groenestroomproductie in Vlaanderen een duwtje in de rug geven, dus zon, wind, warmte, wat u zelf zo promoot. Ook is het zo dat, door te stellen dat maar goed een vierde van de groene stroom die de gemeenten verbruiken en dus kopen van het VEA, uit Vlaanderen komt, de indruk kan ontstaan dat het toch niet zo veel uitmaakt. Bent u dus bereid of van plan om dat aandeel van de groene stroom uit Vlaanderen dat door het VEA wordt verkocht aan de gemeentebesturen, op te trekken?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Ik dacht dat ik heel duidelijk had gezegd dat onze regio een voorbeeldregio is, dat wij op dat vlak de dingen doen die wij moeten doen. Mijnheer Gryffroy, ik begrijp natuurlijk dat u aanklaart dat een aantal dingen die vanuit het buitenland zijn aangeleverd, niet helemaal de regels volgen zoals men dat in Europa in feite zou moeten doen. Ik heb er ook onmiddellijk bij gezegd dat wij zelfs binnen Europa een voorbeeldfunctie hebben en een leidende rol nemen, want dat heel wat Europese landen ook niet allemaal even correct zijn. Mijnheer Danen, we zijn een voorbeeldland en ik wil Europees wel mee de kar trekken, maar ik stel voor dat we bijvoorbeeld vragen aan mijn goede collega, en vriend trouwens, Bart Staes, en aan mevrouw Van Bossuyt, dat zij ter zake in Europa ook de kar trekken. We kunnen het ook vragen aan de CD&V-collega's van de heer Bothuyne. Het is duidelijk een internationaal probleem. Als we de quota verhogen terwijl de controles op dit moment niet helemaal duidelijk zijn, maar wij wel een voorbeeldfunctie hebben, dan zijn we toch wel een verkeerde houding aan het aannemen. Ik denk niet dat we nu de regels moeten

beginnen te verstrengen als Vlaanderen zelf een voorbeeldfunctie heeft wat het opvolgen, het certificeren en de oorsprong betreft.

Ik denk dus dat het een internationaal probleem is. Ik bevestig wel en geef toe dat de heer Gryffroy met zijn verhaal gelijk heeft, maar het is wel geen verhaal waarop ik echt heel veel rechtstreekse invloed kan hebben, zeker niet als wij daadwerkelijk het voorbeeld zijn voor de rest van Europa. Mijnheer Bothuynne, we kunnen ook eens vragen aan mevrouw Thyssen dat ze dat aanklaart bij haar collega's. (*Opmerkingen van Robrecht Bothuynne. Gelach*)

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Wat ik hier eigenlijk met deze vraag wou aanklaarten, is dat de rekening aan de twee kanten moet kloppen. Ja, collega Schiltz, bij ons klopt de rekening. Dat is hetgeen de minister ook heeft gezegd. Wij mogen er hier zeker van zijn, als we groene stroom hebben verkocht of aangekocht, dat die ook groen is, of die nu in Vlaanderen of in het buitenland is gemaakt. Het probleem dat ik hier wou aanklaarten, is echter het volgende. Moeten we niet die landen uitsluiten die het niet nauw nemen met die 'full disclosure'? Waarom? Omdat bijvoorbeeld Noorwegen, maar misschien ook andere landen, twee keer langs de kassa passeert. Ze verkopen het in hun land eenmalig als groene stroom, maar eigenlijk is het grijze, en ze verkopen dan nog eens de certificaten van oorsprong aan onze leveranciers die dat nodig hebben. Moet je dan niet gaan onderhandelen om hen tijdelijk uit te sluiten van het systeem van de certificaten van oorsprong?

De voorzitter: Ik voel dat men het debat wil voortzetten, maar het reglement schrijft voor dat we dit afsluiten na de slotbemerkingen.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Els Robeyns aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de stopzetting van pelsdierhouderijen – 1333 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (sp-a): Minister, op zich is de inleiding redelijk kort. We hebben al heel vaak over dit onderwerp in deze commissie vragen gesteld, en u hebt daar zelf ook al bepaalde intenties over geuit, zowel in de beleidsnota als in de beleidsbrief. Oorspronkelijk was het scenario dat we zouden gaan naar een uitdoofbeleid voor pelsdierfokkerijen. Daarna is dat veranderd in een algemene stopzetting voor alle betrokken bedrijven, mits een flankerend beleid. U hebt in het verleden ook gezegd dat de waardebeoordeling voor de uitbetaling van die bedrijven voor stopzetting een complexe aangelegenheid is. U hebt daarover overleg gehad met de sector. Er is ook een studie over gebeurd. Als ik me goed herinner, heeft die niet zo heel veel duidelijkheid of zoden aan de dijk gebracht.

In uw jongste beleidsbrief hebt u verwezen naar Nederland, waar uiteindelijk een lange juridische discussie was beslecht en het verbod definitief was goedgekeurd. U hebt bij de bespreking van de beleidsbrief eind 2017 gezegd dat u met een voorstel naar de Vlaamse Regering zou gaan.

Minister, vandaar mijn vragen. Wat is de stand van zaken met betrekking tot de stopzetting van pelsdierhouderijen in Vlaanderen? Tegen wanneer zal er nu eindelijk een einde komen aan die pelsdierhouderijen, en welk flankerend beleid zal daartegenover worden gesteld?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Zoals beloofd ben ik inderdaad begin dit jaar met een concreet voorstel naar de regering gegaan. Dat is nog voorwerp van bespreking en discussie. Ik snap niet altijd goed de nuance die u wilt aanbrengen met betrekking tot een uitdoofbeleid dan wel een stopzetting. Uitdoving moet leiden tot stopzetting, punt aan de lijn. We voorzien daarbij wel in flankerende maatregelen, namelijk een vergoedingsregeling. Daarover gaat de discussie vooral. Ik heb die vergoedingsregeling uitgewerkt, maar je kunt daar heel lang over discussiëren, namelijk over de vraag welke criteria je hanteert, waar de plafonds liggen, waar de minima liggen, waar de maxima liggen. Het Nederlandse voorbeeld werkt inspirerend wat dat betreft, maar is absoluut niet volledig transposeerbaar naar onze Vlaamse situatie. Bij ons is dat iets complexer.

Ik kan daarover dus zeggen dat we in de schoot van de regering nog aan het discussiëren zijn, maar net in functie van de finaliteit, namelijk het daadwerkelijk realiseren van de finale stopzetting van de nertsenkweek in Vlaanderen, kan ik u verder nog niet meer informatie geven. Het blijft echter mijn vaste wil en ambitie om ook deze doelstelling te realiseren.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (sp·a): Minister, ik ben uiteraard blij om te horen dat de wil en de ambitie er nog altijd zijn om te komen tot een stopzetting. Daar zijn we het alleszins dan helemaal over eens. Heel even ter verduidelijking van wat ik altijd bedoel met dat uitdoofscenario en die definitieve stopzetting: uiteraard moest het uitdoofscenario ook tot een definitieve stopzetting leiden, maar oorspronkelijk was er het idee dat men eerst de uitbreiding van de bestaande en de nieuwe bedrijven zou verbieden, en dan op termijn de huidige bedrijven zou laten stopzetten, zonder die flankerende maatregelen. Daarna is die visie toch aangepast, met onmiddellijk een definitieve stopzetting. Gewoon ter verduidelijking: ik ben mee met dat laatste.

Minister, een beetje een richtinggevende timing zou misschien toch wel fijn zijn, kwestie van te weten binnen welke termijn we hier opnieuw de nodige vragen moeten stellen.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevorde (Onafhankelijke): Minister, ik denk dat het op het einde van december van vorig jaar was dat we hier ook nog een plenaire discussie aan hebben gewijd. Toen bleek dat alle politieke partijen of alle fracties in dit parlement eigenlijk wel achter een stopzetting van de pelsdierhouders stonden. We zijn ondertussen drie maanden verder en er is nog altijd geen witte rook. U geeft zelf aan dat dat duidelijk te maken heeft met de vergoeding, met de centen die op tafel moeten worden gelegd. Het enige dat we hier in de commissie kunnen hopen, is dat er toch snel duidelijkheid komt.

Er is dus een genuanceerd verschil tussen uitdoving en stopzetting. Uitdoving leidt natuurlijk tot stopzetting, het is alleen een kwestie van tijd. Stopzetting interpreteer ik als een onmiddellijke stop op heel korte termijn. Met uitdoving kunnen de pelsdierhouders eventueel tot aan hun pensioen of nog langer verder actief zijn. Dat is een belangrijke nuance.

Nog één vraag, minister. U stelt dat Nederland niet helemaal tot voorbeeld strekt op dit vlak voor Vlaanderen. In Vlaanderen zou het nog heel wat complexer zijn dan in Nederland. Die analyse verbaast mij een beetje. Het is een feit dat het in Nederland over veel meer bedrijven gaat. Al bij al is het nog vrij beperkt in Vlaanderen. Wat is precies het verschil inzake complexiteit? Waarom is het complexer in Vlaanderen?

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): We hebben altijd gewezen op de correcte uitbetaling van een schadevergoeding. Ondertussen is er wat tijd gegaan over de studie die we allemaal hebben mogen inkijken. Ik wou eens informeren of er intussen sommigen hebben aangekondigd dat ze vrijwillig gaan stoppen.

Minister Ben Weyts: Wat dat laatste betreft, neen. Vanzelfsprekend, dat is de evidentie zelf, als men een mogelijke vergoeding in het verschiet heeft. Dat is de keerzijde van de medaille, van onze aankondiging, niettegenstaande het niet vervat is in het regeerakkoord.

We moeten wel, net zoals bij de hele discussie over het onverdoofd slachten, behoedzaam te werk gaan in functie van de doelstelling, namelijk het halen van een resultaat. Dat staat voor mij voorop. Soms duurt dat wat langer en hebben we wat meer discussies nodig om daar een goed draagvlak te kunnen bereiken.

Vanzelfsprekend gaan we nooit overgaan tot onmiddellijke stopzetting. De pelsdierenkweek bestaat al tientallen jaren, als het niet meer dan honderd is, ik zou het moeten opzoeken. Nu onmiddellijke stopzetting opleggen, zou ons juridische procedures opleveren die we sowieso zouden verliezen. Dat lijkt mij nogal een evidentie. Vandaar dat we naar flankerende maatregelen moeten gaan, wat mij betreft met deadlines indertijd. Dat lijkt mij evident.

Wat zijn de verschillen met Nederland? Bijvoorbeeld ons pensioenstelsel. We hebben ook zoiets als de nertsnutriëntenemissierechten die in Nederland niet bestaan en die een zekere waarde vertegenwoordigen en te verhandelbaar zijn. De complexiteit is dus wel degelijk aanwezig in dit dossier.

Els Robeyns (sp.a): Minister, ik begrijp uiteraard dat u, als u aan het onderhandelen bent, niet verder kunt ingaan op de inhoud van de voorstellen.

Blijkbaar kunt u ook niets zeggen over de timing. Ik ga er toch van uit dat het de bedoeling is om nog een deze legislatuur tot een besluit te komen.

Ik begrijp wat u zegt. De keerzijde van de aankondiging is natuurlijk dat de bedrijven weten dat er centen tegenover staan. Vrijwillig stoppen zal zeker niet gebeuren, eerder omgekeerd zou ik zeggen. Die vraag heb ik ondertussen aan uw collega gesteld. Bedrijven zullen eerder nog gaan uitbreiden en dat is ook jammer. Ik durfde het nog niet met zekerheid stellen, omdat ik nog geen antwoord heb.

Op dit moment gebeurt er niets en dat is spijtig. We hebben geen uitdoofscenario. We hebben geen termijn in het vooruitzicht. We zijn aan het onderhandelen. Goed, minister, ik geef u het voordeel van de twijfel. Ik ga ervan uit dat u alsnog tot een compromis gaat komen. Ik zal zeker niet nalaten om deze vraag hier te blijven stellen.

Voor alle duidelijkheid, ik denk dat alle partijen het daar kamerbreed mee eens zijn. Dat is ook niet onbelangrijk.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over recidive en illegale praktijken bij hondenkweek en -handel
– 1346 (2017-2018)**

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, u kondigde aan dat in 2018 de strafmaat voor inbreuken op de Dierenwelzijnswet wordt verhoogd. De bedoeling zou ook zijn om recidive strenger te bestraffen.

Onder malafide hondenkwekers bestaat recidive. Dat werd al enkele keren besproken in deze commissie. Praktijken worden soms gewoon voortgezet, ondanks eerdere gerechtelijke uitspraken. Daarbij richten kwekers die eerder een veroordeling kregen of waarvan een zaak werd opgedoekt, een nieuwe of consecutieve entiteit op om vervolgens de activiteiten voort te zetten. Deze vorm van straffeloosheid stuit tegen de borst.

Bovendien blijken sommige hondenkwekers gedurende jaren illegaal te opereren. Zij hebben geen vergunning of geen erkenning, toch zetten zij hun activiteiten voort. Recent heeft een geval in Beselare bij Zonnebeke de media bereikt toen ik er een vraag over stelde en er wat ophef over was ontstaan. Intussen is de illegale hondenkwekerij opgedoekt. Het betrof een persoon die in Frankrijk zelfs tot een gevangenisstraf met uitstel veroordeeld was wegens ernstige dierenmishandeling en een verbod had gekregen op het houden van dieren, en toch reeds twee jaar actief was als illegale kweker in Vlaanderen. Dat roept natuurlijk een aantal vragen op.

Welke actie onderneemt de dienst Dierenwelzijn wanneer hij op de hoogte wordt gesteld van illegale hondenkwekers die geen erkenningsnummer hebben? Vaak hebben ze ook geen vergunning, maar dat is een andere bevoegdheid. Heeft de dienst Dierenwelzijn de afgelopen jaren hondenkwekers ontdekt die geen erkenningsnummer hebben? Op welke manier werd hiertegen opgetreden?

Aangezien u recidive strenger wilt aanpakken, op welke manier kan worden vermeden dat een malafide kweker of kandidaat-kweker zijn praktijken gewoon voortzet onder dezelfde of een andere entiteit? Wordt bij het verlenen van een erkenning rekening gehouden met de strafrechtelijke veroordelingen of administratieve boetes uit het verleden? Kan daar geen mouw aan worden gepast zodat de recidive een element wordt in de erkenningsprocedure?

Wordt bij het verlenen van een erkenning voor of het onderwerpen aan een inspectie van een kweker rekening gehouden met veroordelingen die uitgesproken werden buiten het Vlaamse of Belgische grondgebied? Ik verwijs naar het geval in Zonnebeke, waarbij iemand in Frankrijk werd veroordeeld en illegaal actief werd in België. Indien die persoon een erkenningsaanvraag had ingediend, bestond er dan informatie over het gerechtelijk verleden buiten het Belgische grondgebied van de persoon in kwestie? Wenst u als minister dat gerechtelijke veroordelingen in jurisdicties buiten Vlaanderen een grond tot weigering kunnen vormen voor een Vlaamse erkenning als hondenkweker?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Hoe gaan we tewerk? Wanneer de Inspectiedienst een melding krijgt van iemand die meer dan twee nesten per jaar kweekt zonder dat hij daarvoor een erkenning heeft, dan wordt daartegen opgetreden. Dat kan gebeuren op basis van de databank en een controle ter plaatse. Blijkt hierbij dat de kweker

inderdaad in overtreding is, dan wordt een proces-verbaal opgesteld. Afhankelijk van de situatie kunnen de dieren ook in beslag genomen worden. Daarbij wordt rekening gehouden met de situatie ter plaatse: als het gaat om een accidentele overtreding, namelijk iemand die een keer drie nestjes op een jaar realiseert, dan is dat natuurlijk iets anders dan wanneer het gaat over het manifest intentioneel overtreden van de regels, zoals bijvoorbeeld wanneer iemand tien nestjes op een jaar kweekt met het oog op financiële winst, of wanneer er sprake is van recidive.

Als ernstige of herhaalde overtredingen worden vastgesteld in een erkende kwekerij, dan kan ik de erkenning intrekken. Ik koppel er altijd ook automatisch een verbod aan om een nieuwe erkenningsaanvraag in te dienen. Tijdens die periode mag de betrokkene ook niet in een andere erkende inrichting toezicht uitoefenen op de dieren. Over het algemeen gaat het over een tijdelijk verbod, maar dit kan ook een definitief verbod zijn. Een dergelijke maatregel komt natuurlijk neer op een beroepsverbod, wat juridisch nogal aanvechtbaar is. Het is een soms nodige, maar wel extreme maatregel die we met de nodige omzichtigheid nemen, anders riskeren we een vernietiging door de Raad van State.

Dit neemt echter niet weg dat ik de mogelijkheid die de wet mij biedt, ook maximaal gebruik. Ongeveer een jaar geleden bijvoorbeeld heb ik een hondenkweker een definitief verbod op het indienen van een nieuwe erkenningsaanvraag opgelegd. Ikzelf heb dat gedaan. Er zijn twee wegen: normaal is het het gevolg van een rechterlijke uitspraak, maar ik kan zelf ook die mogelijkheid benutten, en dat heb ik dus ook gedaan.

Wanneer een erkenning wordt ingetrokken, wordt de burgemeester ook altijd ingelicht zodat de lokale politie een oogje in het zeil kan houden op de naleving van het verbod. De samenwerking met de lokale politie is sterk verbeterd. We slagen erin om in bijna alle lokale politiezones iemand te hebben die zich bezighoudt met dierenwelzijn en die dus een beetje kan fungeren als contactpersoon met de Inspectiedienst Dierenwelzijn. Het wordt dus wel effectief opgevolgd. Ik heb alleszins geen andere indicaties.

Het wel of niet afleveren van een erkenning kan enkel worden beoordeeld op basis van de erkenningsvoorwaarden en een eventueel verbod om een erkenningsaanvraag in te dienen of een verbod opgelegd door de rechtbank om nog dieren te houden. Deze parameters worden door de Inspectiedienst Dierenwelzijn dan ook altijd nagegaan. Als bij de aanvrager in het verleden al problemen werden vastgesteld, dan wordt bij de erkenningscontrole speciale aandacht besteed aan die punten die in het verleden een probleem vormden. Een erkenning weigeren louter op basis van eerdere administratieve boetes of veroordelingen, kan echter niet. Als er een proportionaliteit aanwezig zou zijn, zou de rechtbank dat ook in het vonnis hebben uitgesproken. Ik kan niet in de plaats treden van de rechter die zich heeft uitgesproken in een procedure. Hij heeft dus de mogelijkheid gehad om een verbod op het houden van dieren op te leggen. Als de rechtbank beslist om zo'n verbod niet uit te spreken, dan betekent dat dat de rechtbank dat een te vergaande maatregel vindt. Ik kan daar als overheid dan niet tegen ingaan.

Wat betreft een verbod op het houden van dieren uitgesproken door een buitenlandse rechtbank, is het heel eenvoudig. De actieradius van een rechtbank beperkt zich nog altijd tot het nationale grondgebied, en daar zijn we toe gehouden. Het kan niet zijn dat, als je ressorteert onder een verbod, dat verbod ook geldig is in het buitenland.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik begrijp dat het al dan niet toekennen van een erkenning meer is dan een zuiver administratieve procedure. Alleen hebben we in het verleden al gemerkt dat een welbepaalde persoon wordt veroordeeld, maar dat bijvoorbeeld de partner gewoon een erkenningsaanvraag indient en de activiteiten zo kan verderzetten. Dat betekent dat er toch nog ergens een aantal gaten in de erkenningsprocedure zijn. De vraag is of het toch niet een zwaardere procedure kan zijn waarbij echt wordt onderzocht of de betrokken mensen in staat zijn om zo'n hondenkweek te organiseren. Uiteindelijk gaat het over heel veel dieren en over een grote verantwoordelijkheid. Er is mogelijk overlast voor de omgeving, wat opnieuw zijn verantwoordelijkheid is, maar het is wel een inrichting die hinder kan veroorzaken. Het lijkt mij verdedigbaar dat die erkenningsprocedure toch nog een stukje zwaarder wordt dan vandaag.

Wat de jurisdictie betreft, dat is natuurlijk jammer. Iemand die in Frankrijk wordt veroordeeld, kan hier eigenlijk een erkenningsaanvraag indienen waarbij het zelfs geen element is dat die persoon is veroordeeld. Ik begrijp dat het administratief niet meteen aanleiding kan geven tot, maar als we de procedure een stuk verzwaren, dan kan het wel een grond zijn om in te schatten dat die persoon in kwestie niet in staat is om op een ordentelijke manier een hondenkweek te organiseren. Opnieuw is het toch wel een extra argument om de procedure te versterken.

De illegale kwekers dienen natuurlijk zelfs geen erkenningsaanvraag in. Recent was er het geval Zonnebeke. Ik ben blij dat die kwekerij is opgerold en ik hoop dat het definitief is en dat hij niet opnieuw ergens opduikt. Wat we daaruit mogen opmaken, is dat het toch wel een heel extreem geval is. Het ging over honden die niet meer konden lopen. Er werd zelfs vastgesteld dat een aantal honden verwondingen hadden die waarschijnlijk te maken hadden met illegale hondengevechten in Frankrijk. Het was dus een heel extreem geval. Die persoon had geen erkenning, geen vergunning. Er waren enkele processen-verbaal en toch was die in staat om geruime tijd actief te zijn, ongeveer twee jaar. Dan stel ik me de vraag hoe dat mogelijk is. Er schort dan toch iets in het geheel van de handhaving, wat niet alleen te maken heeft met de inspectie Dierenwelzijn, voor alle duidelijkheid, maar ook met het controleren van het al dan niet hebben van een milieuvergunning. Er schort dan toch iets aan het handhavingsmechanisme. Hoe is het mogelijk dat zo iemand dit twee jaar lang ongestraft kan doen? Ik denk dat daar toch nog wel een aantal stappen moeten worden gezet.

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen heeft het woord.

Sabine Vermeulen (N-VA): Minister, de Dierenwelzijnswet bepaalt dat er bij inbreuken op de wetgeving slechts straffen kunnen worden gegeven van maximum zes maanden. Onlangs was er een geval in Kasterlee waar iemand veroordeeld is tot zes maanden. Die persoon is voortvluchtig en moet dus zelfs niet gaan zitten. Een werkstraf kon ook niet worden gegeven want hij is weg. Wat nog erger is, is dat straffen van zes maanden in principe bijna niet worden uitgevoerd en dat de mensen niet moeten gaan zitten. Ik las gisteren op Twitter dat u in het parlement een voorstel zult indienen of heeft ingediend dat zal toezien op strengere straffen. Ik ben zeer benieuwd om die tekst kunnen lezen.

Ook aan het schrappen van erkenningen kunnen we waarschijnlijk niet veel doen, maar het is wel een bezorgdheid. Hoe kan men tegengaan dat iemand wiens erkenning geschrapt is, een nieuwe zaak zou beginnen op naam van zijn dochter of zijn zoon of zijn vrouw? Het is niet nieuw, want het is al gebeurd. Het is inderdaad iets wat we niet kunnen tegenhouden maar het is ook een bezorgdheid die we moeten meenemen. De malafide hondenkwekers zijn enorm creatief. Ze vinden alle soorten pistes om toch maar hun handelen verder te kunnen laten floren. Ik denk dat wij zeer ernstig moeten nadenken over de soorten erkenningen die we kunnen geven en op welke manier we mensen die enigszins verbonden

zijn met iemand met een geschrapte erkenning , kunnen verhinderen om ergens opnieuw te starten.

Bij de ontruiming in Kasterlee van twee jaar geleden zijn er een aantal vragen – terecht of onterecht – gekomen over de samenwerking met asielen. Hoe is de samenwerking met asielen bij de ontruiming in Beselare verlopen?

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Ik denk dat we over de partijgrenzen heen dezelfde bekommernissen delen. Dierenwelzijn is prioritair.

Minister, u hebt daarnet gezegd dat kwekers die beroepshalve bezig zijn en dus een erkenning hebben, tijdelijk of definitief een beroepsverbod kunnen krijgen. We hebben het daarnet ook al over de illegale praktijken gehad. Er zijn ook particuliere kwekers.

Het is belangrijk, als er echt malafide praktijken of manifeste overtredingen zijn, ook bij particulieren, dat daar zware straffen tegenover komen te staan.

Minister, ik was dus blij dat u zei dat dit zwaar moet worden bestraft. Zoals de heer Sanctorum daarnet zei, scheelt er wellicht iets met de handhaving. We merken vaak dat ook particulieren lange tijd honden aan de man kunnen brengen, zonder dat dit was opgevallen. Wat de handhaving betreft, moeten we zeker ook nog tandje bijsteken.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Wat die handhaving betreft, denk ik dat er grotere betrokkenheid wenselijk is van de lokale besturen en met de lokale politiezones. Dat is een belangrijk punt. Minister, u zegt dat u bij het intrekken van een erkenning het lokale bestuur verwittigt. Misschien moeten we kijken of we de lokale besturen en de lokale politie niet meer kunnen motiveren om daar meer op in te zetten. Hebben zij overzichten van erkenningen, bijvoorbeeld? Oefenen ze daar toezicht op uit? De lokale kennis van eventuele malafide praktijken is wellicht groter dan bij de inspectie. Ik pleit dus voor samenwerking met en grotere betrokkenheid van het lokale niveau.

Dan kom ik tot de erkenning. In welke mate kan een soort van moraliteitsonderzoek deel uitmaken van een erkenningsaanvraag? Worden antecedenten, relaties en netwerken onderzocht die een beoordeling door een ambtenaar mogelijk maken, zodat de erkenning niet louter op feitelijke gegevens berust maar ook op een beoordeling?

In dit geval gaat het om levende dieren en dan is een moraliteitsonderzoek op zijn plaats. Vindt u dat zinvol, of bestaat dat al?

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik sluit mij aan bij deze vraagstelling, want het is duidelijk dat dit parlement praktijken die niet oké zijn en mensen die aan alles en iedereen hun laars lappen aan banden wil leggen. De handhaving moet in dezen zo goed en zo scherp mogelijk afgesteld worden om wanpraktijken tijdig te kunnen traceren en kordaat te kunnen optreden.

Wat mij ook bezig houdt en een goede oefening zou zijn voor het parlement, is na te gaan op welke manier kan worden ingegrepen tegen mensen die volledig verkeerd ingesteld zijn tegenover dieren. Er is een verbod van erkenning, maar er zijn nog veel andere mogelijkheden, zelfs ook in de omgang met dieren, en zo meer.

Als daar gesprekken of plannen over zijn, is het misschien interessant om die te delen met het parlement, aangezien die oefening ieder van ons hier bezighoudt.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil waarschuwen voor verwarring. De casus die hier wordt aangehaald, betreft een illegale kweker. Sommige reageren door te zeggen dat de regels voor de toekenning van erkenningen verstrengd moeten worden. Het gaat nu net om iemand die geen erkenning heeft aangevraagd, want het betreft een illegale kweker, die we al een tijdje in het oog hielden. Op het gepaste moment – en in dit verband is het ongetwijfeld altijd te laat – werd er ingegrepen.

De erkenningsvoorwaarden heb ik al verstrengd. Vroeger kon men van de administratie een erkenning krijgen op basis van een aanvraag op papier. Dat heb ik aangevuld met een controle ter plaatse, waarbij de inspectiedienst zich ook fysiek kan vergewissen van de concrete omstandigheden.

De samenwerking met de lokale politie verbetert. Alle lokale politiezones hebben nu een verantwoordelijke voor dierenwelzijn. Men is op dit gebied veel alerter dan pakweg vijf of tien jaar geleden. Recent is een nieuwe handleiding voor de lokale politie verschenen, die betrekking heeft op het dierenwelzijnsbeleid en de handhaving. Aan die hernieuwde versie werd aandacht besteed op studiedagen, en we focussen daar ook op tijdens de jaarlijkse studiedag met de schepenen van dierenwelzijn.

De samenwerking met de asielen verloopt goed. In Kasterlee ging het om 400 of 500 dieren. Hier ging het maar over iets minder dan een honderdtal dieren, namelijk 70 tot 80 honden en 11 katten. Er was een goede samenwerking met enkele asielen, die op voorhand waren gebriefd dat er mogelijk dieren zouden binnenkomen.

Er is een ontwerp van decreet dat al in eerste lezing door de Vlaamse Regering is goedgekeurd en dat nu vrijdag hopelijk ook finaal door de regering zal worden goedgekeurd. Dan wordt het onmiddellijk doorgestuurd naar het parlement. De straffen worden verstrengd. Nu ligt dat op zes maanden gevangenisstraf, maar iemand die tot die straf wordt veroordeeld, ziet in dit land nooit de binnenkant van de gevangenis. Ik heb ervoor gezorgd dat de straf drie maal langer wordt, namelijk achttien maanden, zodat in geval van dierenmishandeling de veroordeelde ook effectief in de gevangenis terecht komt.

Ik heb aan de parlamentsvoorzitter gevraagd om dit ontwerp van decreet nog voor het zomerreces door het parlement te laten bespreken en te laten goedkeuren.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Ik sta natuurlijk voor 100 procent achter de verstrenging van de bestraffing. Alles onder de drie jaar wordt – zoals mevrouw Vermeulen zei – omgezet van gevangenisstraf naar het dragen van een enkelband. Dat werkt natuurlijk minder afschrikkend. De persoon in kwestie van Kasterlee is dan wel voortvluchtig, maar in principe zou hij enkel de enkelband moeten dragen. Dat schrikt minder af dan een echte gevangenisstraf.

Minister, ik erken de verbetering die er is. Het feit dat de erkenningsprocedure niet zuiver een administratieve kwestie is maar dat er een beoordeling gebeurt, is een goede zaak. Dat er een snellere respons is bij klachten, is natuurlijk ook een goede zaak. Maar we zijn er duidelijk nog niet.

Het zijn inderdaad twee afzonderlijke verhalen die hier samenkomen: enerzijds erkenning, anderzijds illegale kweek. Het geval van de illegale kweker in Zonnebeke doet wel een knipperlicht afgaan dat de strijd nog niet is gestreden. Een illegale hondenkwekerij, zeker als het duidelijk een geval is van dierenmishandeling, zou bij het eerste knipperlicht moeten worden gesloten. Dat zou het eindpunt moeten zijn van de richting die de handhaving uitgaat.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Els Robeyns aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de industriële productie van vleeskippen – 1479 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (sp-a): Minister, voor de zoveelste keer werden we vorige week opnieuw geconfronteerd met undercoverbeelden van een dierenrechtenorganisatie die wantoestanden op het vlak van dierenwelzijn in onze industriële veehouderij aan het licht brengt. Nu was het GAIA die van oktober tot december 2017 beelden maakte in zes grote Vlaamse pluimveehouderijen. Opnieuw waren het beelden van dieren in erbarmelijke omstandigheden, met duizenden op elkaar, kreupel, langzaam creperend, wachtend op een pijnlijke dood.

In de plenaire vergadering van vorige week hebben we al een uitgebreid debat gehad met de minister van Landbouw. Ik ben ervan overtuigd dat er fundamenteel iets schort aan ons industrieel landbouwmodel. In welke mate is dat verzoenbaar met de elementaire vereisten van dierenwelzijn? Daarover is zeker ook een debat nodig en zijn er, wat mij betreft, andere keuzes nodig.

Minister, daarnaast kunnen we ook niet anders dan elke keer opnieuw vaststellen dat de huidige dierenwelzijnsnormen eigenlijk nog niet streng genoeg zijn. Daar zijn we het eigenlijk allemaal over eens. Op Europees niveau zouden er best nog wat strengere normen moeten worden ingevoerd. De minimale normen worden systematisch of toch regelmatig met de voeten getreden. Dat komt telkens via undercoverbeelden naar boven.

Minister, uw reactie op de beelden hebben we in de krant kunnen lezen. Misschien kunt u die hier nog eens herhalen. Hoe gebeurt de inspectie van de industriële vleeskippenbedrijven? Hoe vaak worden die geïnspecteerd? Waarop wordt dan inhoudelijk de nadruk gelegd? Welke procedures bestaan er om de dierenverwaarlozing in de industriële vleeskippenbedrijven tegen te gaan? Welke inspecties werden er de afgelopen jaren uitgevoerd? Tot welk resultaat heeft dat geleid? Zult u bepaalde maatregelen nemen of overleg plegen met andere instanties zoals Europa om die problemen aan te kaarten? Zo ja, vanuit welke invalshoek?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Uiteraard heb ik de beelden van GAIA gezien die over meerdere maanden zijn opgenomen en gemonteerd. Het toont natuurlijk een weinig fraai beeld van de intensieve vleeskippenhouderij.

Door de kweek en de selectie is men ertoe gekomen om een standaardvleeskip te selecteren op groei waarbij men zo snel mogelijk moet komen tot een dier dat rijp is voor de slacht. Dat heeft natuurlijk nadelige effecten op de gezondheid van de kippen. Zo komen pootproblemen en buikwaterzucht meer voor bij deze snelgroeiende kippen dan bij trager groeiende rassen.

Wat uit de beelden niet kan worden opgemaakt, is hoeveel dieren in de betrokken bedrijven ziek of dood waren toen de beelden werden gemaakt. Het is natuurlijk zo dat in zo'n kippenstal 20.000 kippen worden samengehouden. Bij een groot aantal dieren kan je altijd zieke of dode dieren vinden. Ik kan uit de beelden niet besluiten of de regelgeving wordt nageleefd of niet.

De vleeskippenhouder heeft in dit kader natuurlijk een grote verantwoordelijkheid. Hij is diegene die ervoor moet zorgen dat de regelgeving op zijn bedrijf

altijd wordt nageleefd, tot en met het laden van de kippen. Die regels hebben betrekking op de toegang tot water en voeder, de aanwezigheid van strooisel, een correcte ventilatie, lichtintensiteit en lichtcyclus, het geluidsniveau, het regelmatig toezicht op de dieren, de te nemen maatregelen in geval van zieke of dode dieren, en – belangrijk voor het welzijn van de kippen – de bezettingsdichtheid. De vleeskippenhouder moet een getuigschrift van vakbekwaamheid hebben en moet de personen die op zijn bedrijf werken of voor hem diensten verrichten, duidelijke en juiste instructies geven om het welzijn van de dieren en de naleving van de regelgeving te garanderen.

In het kader van het protocol afgesloten met het FAVV gebeurt het eerstelijnstoezicht door zijn inspecteurs en controleurs. Zij zijn ter plaatse aanwezig en stellen een controleplan op voor hun controles op onder meer pluimveebedrijven in het kader van diergezondheid en voedselveiligheid, en nemen hierbij conform ons protocol, waarvoor we ook betalen, ook dierenwelzijn mee.

Om de nodige uniformiteit te garanderen, heeft de administratie Dierenwelzijn ook een checklist opgesteld die is gebaseerd op onze regelgeving. Stelt het FAVV onregelmatigheden vast, hetzij bij de controle op een bedrijf, hetzij bij aankomst van de kippen in het slachthuis – ook daar heb je nog eens de FAVV-controle – of bij de keuring van de karkassen, dan wordt dit gemeld aan de Inspectiedienst Dierenwelzijn. Wij kunnen dan extra stappen zetten.

Met de uitbreiding van de Inspectiedienst plannen we om zelf ook proactieve controles uit te voeren, naast de controles van het FAVV. De bedoeling is om dit niet alleen voor de vleeskippenbedrijven te doen, maar voor alle sectoren. Daar starten we mee vanaf dit jaar.

Ik heb op dit moment geen cijfers van het aantal controles van voor de regionalisering, hoewel de recentere cijfers vanaf 2015 dateren. In dat jaar werden 43 controles op vleeskippenbedrijven uitgevoerd. Hierbij werden bij 8 bedrijven overtredingen vastgesteld. In 2016 werden 71 bedrijven gecontroleerd waarbij op 5 bedrijven overtredingen werden vastgesteld. In 2017 ten slotte vonden 68 controles plaats, waarbij op 9 bedrijven overtredingen werden vastgesteld. Dikwijls gaat het over problemen met de verlichting, en in mindere mate met de bezettingsgraad.

Ik kan hier moeilijk de lijst van namen van bedrijven voor die 182 controles van de afgelopen 3 jaar meegeven. Er zijn andere manieren om die informatie op te vragen.

De dienst Dierenwelzijn heeft een structureel overleg met de landbouwsector. Ook de pluimveehouderij komt hierbij natuurlijk op tafel, met de ambitie om de lat hoger te leggen. Recent zat ik met Belplume aan tafel om te zorgen dat we beter kunnen leveren wat wordt beloofd. Ik ontsla de sector en mezelf zeker niet van enige verantwoordelijkheid. Daar moeten we de lat hoger kunnen leggen. Anderzijds speelt de consument ook wel een belangrijke rol in dit verhaal. Er is vlees op de markt van kippen die trager groeien en meer ruimte krijgen. Dit impliceert natuurlijk ook dat dit vlees een stuk duurder is. Als de klant consequent kan kiezen voor dit duurdere, maar diervriendelijkere vlees, dan zal de landbouwsector dit leveren. Het is een kwestie van vraag en aanbod. De warenhuizen moeten de consument misschien meer die keuze kunnen bieden. Vandaag heb je in de warenhuizen meestal de keus tussen een biokip en bijvoorbeeld de plofkip. Bij de kippen heb je nog wel alternatieven zoals de graangevoederde kippen of Bressekippen. Misschien is daar nog wat meer variëteit, maar dat vlak moeten we meer de keuze laten aan de consument voor een kip die een beter leven heeft gehad.

Voor veel consumenten is het vandaag onvoldoende duidelijk wat ze nu juist kopen en wat de consequenties van deze keuze zijn. Een eenduidig dierenwelzijnslabel zou het voor de consument heel wat gemakkelijker kunnen maken om een duidelijke keuze te maken. In Nederland heb je bijvoorbeeld het Beter Leven-keurmerk

dat in het leven geroepen door de dierenbescherming dat met een sterrensysteem werkt. Dat wil zeggen dat een dierenbeschermingsorganisatie zelf zich bezighoudt met de evaluatie van het dierenwelzijn, maar wel van dieren die worden geslacht. Ongetwijfeld is dat een afweging die ze moeten maken. Sommigen promoten veganisme, maar hier speelt men dan een andere rol. Ik sta altijd open om mee te werken aan zulke initiatieven en heb daartoe ook de nodige contacten genomen.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (sp.a): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Wat de consument betreft, de verantwoordelijkheid van het beleid ligt bij u en bij de minister van Landbouw. Ik kan u wel volgen in uw redeneringen dat om te beginnen de consument goed geïnformeerd moet zijn en dat hij voldoende bewust moet kunnen kiezen. Ik kan me er wel in vinden dat het dierenwelzijnslabel een toegevoegde waarde kan zijn. Ik ben daarvan overtuigd.

De controles door onze eigen inspectiediensten gaan vanaf nu gebeuren, als ik u goed begrijp. Tot nu toe gebeurde dat door het FAVV. Hoe evalueert u de samenwerking met het FAVV? Het lijkt me dat er redelijk wat controles gebeuren, dat zal ik zeker niet ontkennen. Het aantal overtredingen is in verhouding beperkt. Zijn de cijfers die u aanhaalt echt overtredingen tegen dierenwelzijn? Het FAVV controleert meer dan alleen maar dierenwelzijn.

De lat hoger leggen, dat is inderdaad iets waar wij u heel zeker in steunen. Misschien kunt u ook wat meer inzicht geven in hoe u die gesprekken met de sector op dat vlak evalueert.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Ik begrijp dat u voorzichtig bent om exacte uitspraken te doen op basis van de beelden. We zagen wel duidelijk inbreuken op wetgeving als het gaat over de kadavers die daar liggen, niet-adequate verzorging van zieke dieren en toegang tot vers en los strooisel. Daar werd duidelijk niet aan voldaan op die beelden, los van hoe die beelden precies tot stand zijn gekomen.

Ik wil mijn punt van vorige week herhalen. Collega Robeyns heeft het ook al gezegd: het gaat over meer dan zuiver dierenwelzijn. Het gaat over het landbouwmodel dat zich in Vlaanderen en wereldwijd afspeelt. Het gaat inderdaad om een wereldmarkt. Ik begrijp uit het debat in de plenaire van vorige week dat zowat iedereen kritiek heeft op dat landbouwmodel, zij het vanuit verschillende uitgangspunten: ofwel is dat sterk vanuit het dierenwelzijnsperspectief, ofwel vanuit het perspectief van de boer die ook een slachtoffer is van heel het landbouwmodel.

Minister, het punt dat ik vorige week maakte, was ook dat we nog zo streng mogelijk kunnen zijn qua handhaving, nog zo goed kunnen zijn op het vlak van normering inzake huisvesting, het feit dat er kippenrassen worden gebruikt met een groeirijte dat bijna niet meer leefbaar is voor die dieren, stelt ons wel voor een groot probleem. Je zou bijna kunnen stellen dat die rassen onverantwoord zijn in de vleesproductie. Je zult daar nooit een diervriendelijke productie mee hebben.

Ik zou wel voorzichtigheid willen uiten ten aanzien van wat de rol van de consument precies is. Ik vind het een beetje gemakkelijk om te zeggen dat dit de verantwoordelijkheid van de consument is. Ik denk dat de consument door de bomen het bos niet meer ziet op tal van vlakken, ook in dezen. Is het geen optie om de retail een sterkere rol te laten spelen? We zeggen vaak dat de retail zeer veel macht heeft in de keten van voeding. Dat kan heel negatieve effecten hebben, bijvoorbeeld in geval van prijszetting en druk zetten op slachthuizen en boeren. Maar kan de retail in dezen geen positievere rol spelen? We zouden kunnen samenzitten

met hen, waarbij de retail ook een aantal eisen stelt inzake dierenwelzijn, misschien zelfs inzake de kippenrassen die worden gebruikt. Op die manier wordt het voor de consument op een plateau aangeboden. We moeten toch opletten met te veel verantwoordelijkheid door te schuiven naar de consument zelf.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, dank u wel voor uw reactie. Opnieuw vallen er beelden te betreuren. Het is jammer genoeg niet de eerste keer dat we dergelijke beelden te zien hebben gekregen. Het is uiteraard altijd belangrijk dat de beelden die men binnenkrijgt, altijd correct worden geanalyseerd en geïnterpreteerd door de inspectiediensten. Dat is hier zeer zeker gebeurd, heb ik begrepen.

Minister, u hebt gezegd dat u in overleg bent met de sector, dat u uzelf en de sector niet ontslaat van enige verantwoordelijkheid en dat u de lat hoger wilt leggen. Dat is uiteraard een heel goede zaak. De sector heeft recentelijk zelf een aantal nieuwe initiatieven gelanceerd, namelijk het project 'De Andere Kip' maar ook de halluxkip. Hoe staat u daartegenover?

Collega Vanderjeugd heeft er vorige week in de plenaire vergadering naar verwezen dat het belangrijk is om samen met uw collega bevoegd voor de landbouw rond de tafel te zitten om te kijken of eventueel via een convenant naar oplossingen kan worden gezocht voor een diervriendelijke voeder- en kweekmethode bij de kweker zelf. Dierenwelzijn is immers een prioriteit. Wat dat betreft kunnen we effectief nog beter.

Ik heb nog een aanvulling op wat collega Sanctorum daarnet zei. Ik denk ook dat de retailsector in dezen een heel belangrijke rol heeft. Daarnet nog zag ik een artikel waarin stond dat Lidl geen plastic zakken meer zal verkopen. Maar wanneer de eerste keten zou uitpakken met nog alleen maar diervriendelijk vlees te verkopen in zijn winkels, dan zou dat een schot in de roos zijn. De consument zou dat heel graag horen. Dan zou de retail echt boomen. De eerste die zo slim zou zijn om dat te doen, zou dat financieel ten goede komen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Voorzitter, minister, aan de grond ligt een landbouwmodel dat door Europa 'in ere' wordt gehouden. Sorry voor de term 'ere'. Beter is 'ten schande' wordt gehouden. Daarin worden dertien tot zeventien kippen per vierkante meter gefokt, van ei tot spit. Dertien tot zeventien dieren per vierkante meter. Ik weet niet of u ooit kippen hebt gehouden, maar dan weet u wat een fantastische ruimte die dieren dan hebben. Dat zijn Europese normen waar ook uw collega-minister Schauvliege vorige week in de plenaire naar verwees. Zolang we dat model aanhouden, kunnen we niet anders dan accidenten hebben, in grote aantallen. Er is relatief veel sterfte in die stallen, en dat is niet vreemd. Zet maar eens mensen zo dicht bij elkaar. Dat zou ook heel erg zijn.

Minister, ik denk ten gronde dat u mede op het Europees niveau moet pleiten voor normen die het dierenwelzijn van die kippen bevorderen, dat die ratrace in Europa stopt en dat men in ieder geval diervriendelijker wordt in alle Europese landen. We moeten ons niet verschuilen achter Europa, we moeten de kar trekken in Europa om tot diervriendelijke normen te komen.

Dat belet niet dat een lidstaat ook zelf een aantal maatregelen kan nemen en een zekere beleidsruimte heeft. Ik geef u het voorbeeld van Zweden, Denemarken en recent ook van Nederland, waarbij kippen die worden aangeleverd in een slachthuis door de controlediensten voedselveiligheid en dierenwelzijn op een aantal welzijnsindicatoren worden gescreend. Indien een aantal drempelwaarden worden overschreden, moet het bedrijf in kwestie een actieplan voorleggen en moet

het minder kippen per vierkante meter houden. Dat kost de overheid niets en het systeem heeft zijn effect in die landen bewezen. De malafide bedrijven die stelselmatig een welzijns criterium overschrijden, moeten inbinden. Zo niet, kunnen ze niet meer behoorlijk aan de markt leveren. Ik denk dat hier de relatie tussen leveren aan de markt en dierenwelzijn op de meest effectieve manier wordt ingezet. Ik stel voor dat uw diensten dat ook eens onderzoeken en dat we eventueel ook die richting inslaan. Dat is binnen de beleidsruimte die Europa ons toelaat en naast de maatregelen die moeten worden genomen in Europa.

Ik wil ook nog eens benadrukken dat het niet over een klein probleem gaat; de beelden mogen dan misschien selectief geknipt en geplakt zijn, maar er zijn in ons land 300 miljoen vleeskippen per jaar. Daarvan sterft bijvoorbeeld tijdens het transport 0,3 procent. 1,9 procent krijgt vleugelbreuk, 2 procent heeft hittestress en 3,7 procent lijdt aan bloeduitstortingen. Samengeteld gaat het over meer dan 7 procent slachtoffers of schade, alleen al bij het transport. Dit is een industrie die alle verbeelding tart, als u het mij vraagt. Ook op het vlak van transport zullen dus een aantal maatregelen moeten worden genomen.

Tot slot zou het goed zijn dat de consument meespeelt, maar daarvoor moet de distributie dat ook, zoals u ook zelf deels hebt aangegeven, een stukje aanreiken aan de consument. De consument moet weten wat hij of zij krijgt, de etikettering en de labels moeten duidelijk zijn zodat de consument niet per se wordt aangezogen door de plofkip omdat die spotgoedkoop is.

Ik denk dat hier een gedeelde verantwoordelijkheid ligt van Europa, de lidstaten en in dit geval Vlaanderen, en van de consument om op dat vlak stappen vooruit te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen heeft het woord.

Sabine Vermeulen (N-VA): Minister, het FAVV staat op dit moment onder druk, weliswaar in een totaal ander dossier, maar dan stel ik me vragen over het samenwerkingsprotocol met Vlaanderen en het FAVV. Beschouwt u dat samenwerkingsprotocol eerder als een voorbeeld van hoe het FAVV kan samenwerken, of moet dit op een andere manier worden bekeken nu het FAVV onder druk staat?

Tinne Rombouts (CD&V): Ik sluit me aan bij deze vraag. Intussen is er al veel gezegd. De beelden die naar buiten komen, raken iedereen maar mij doet het ook pijn wanneer ik zie hoe de boodschap telkens wordt gebracht. Ik vraag me af of wij dergelijke zaken waarover bezorgdheden bestaan niet op een andere manier aan de kaak kunnen stellen. Ik doe geen uitspraak over de beelden en over de betrokken bedrijven omdat ik weet dat men beelden kan maken en zaken bij elkaar kan passen. Ik zeg ook niet dat dit wel of niet is gebeurd, want ik kan dat als burger niet beoordelen en dat vind ik op zich heel vervelend. Er wordt me iets mee gedeeld als zijnde een waarheid, maar ik kan daar onmogelijk zelf een oordeel over vellen.

Minister, ik hoop dat uw diensten al het nodige doen om de beelden in de mate van het mogelijke correct te analyseren om te achterhalen wat het verhaal daarachter precies is.

Als dieren bij elkaar zitten, om het even op welke manier, dan bestaat de mogelijkheid van sterfte, ziekte, pootgebreken, nat strooisel. Landbouwers zijn verplicht om elke dag door hun stallen te lopen ter controle van dieren die ziek of dood zijn, en om eventueel nat strooisel te verversen. Wanneer die opnames worden gemaakt net voor dat moment, dan zal dat inderdaad aanwezig zijn. Ik wil geen oordeel vellen over de beelden, maar ik vind het wel spijtig dat dit gebeurt. Ik vraag me af of wij geen actie moeten ondernemen, want ik denk dat daarmee bruggen worden opgeblazen tussen overlegpartners. Daarstraks is al gevraagd of de retail niet mee aan tafel moet zitten. De consument heeft ook een

bepaalde rol. In heel het verhaal zijn er een aantal feitelijkheden die we niet kunnen ontkennen: er is een markt, er is vraag en aanbod en er is een systeem.

Wanneer we die feitelijkheden willen veranderen, dan moet iedereen rond dezelfde tafel zitten om na te gaan wie welke rol kan opnemen met een duidelijk gezamenlijk doel voor ogen. En dan is dat een veel ruimer overlegmodel dan enkel met de ene of de andere. Nu zit men met de landbouwsector aan tafel, maar ik denk dat vele partners een bepaalde rol hebben. Men moet op zijn minst het vertrouwen en het gezamenlijke doel voor ogen houden om die feitelijkheden in een bepaalde richting te kunnen wijzigen. Dat is geen evidentie, want we weten dat we op een wereldmarkt spelen. Dat betekent echter niet dat we niets moeten doen.

Ik denk dat die film en de wijze waarop die boodschap gebracht wordt, bruggen opblaast om net dat gezamenlijke verhaal te kunnen schrijven. In die zin wil ik u vragen of u zichzelf ook een rol ziet opnemen in dat gezamenlijke overleg. Of kijkt u daarvoor naar de Raad voor Dierenwelzijn? De partners van wie de beelden komen, zitten bij zo'n raad ook aan tafel. Wordt dat daar dan ook besproken? Wordt er op die manier ook aan dat vertrouwen gewerkt? Of ligt dat materiaal op tafel en doet men gewoon verder?

En wie ziet u in dezen een rol opnemen voor het gezamenlijke overleg in de brede zin? Hoe denkt u daar mee vorm aan te kunnen geven?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We spreken hier natuurlijk over een hyperconcurrentiële sector, waarbij de marges al uitermate beperkt zijn. Het gaat inderdaad om 300 miljoen kippen die, vooral vanuit Vlaanderen, geproduceerd worden. Op Europees niveau zijn wij, samen met Nederland, Duitsland, Denemarken en Zweden, een van de voortrekkers inzake strengere normen voor iedereen op het vlak van dierenwelzijn. Nederland gebruikt inderdaad drempelwaarden, maar dat doen wij natuurlijk ook. Ik vind dat we die lat hoger mogen leggen op Europees niveau.

Ik wil de schuld niet bij de consument leggen, maar we moeten de consument wel de keuze kunnen laten maken. Dat is vandaag te weinig het geval. We moeten ervoor zorgen dat vooral ook de retailers een ruimer aanbod kunnen hebben, waarbij ze de consument zelf voor de keuze kunnen plaatsen: als je kiest voor dieren die een beter leven hebben gehad, dan is die mogelijkheid er. Vandaag is die er echter een beetje te weinig. Daarom werd er ook verwezen naar het voorbeeld van 'De Andere Kip'. Dat is een soort demonstratieproject van het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO), Inagro en de Universiteit Gent, die in heel de keten proberen te zorgen voor een verbetering van de omstandigheden. Men heeft daarbij ook vooraf onderzoek verricht naar de marktvraag, die er wel degelijk zou zijn. Men heeft die wel degelijk gedetecteerd. De consument zou wel degelijk bereid zijn om iets meer te betalen voor een kwalitatief betere vleeskip, die ook een beter leven heeft gehad. Er is er dus wel het nodige onderzoek rond verricht. Men tracht te bekijken hoe we in heel de keten voor een verbetering van de omstandigheden kunnen zorgen.

Dat zijn specifieke projecten. Daarnaast proberen we ervoor te zorgen, in heel het ketenoverleg dat we zelf hebben met de brede sector, met ook Comeos aan tafel als vertegenwoordiger van de retailsector, dat we inzake de minimale normen ook iets meer kunnen betekenen en iets meer kunnen doen op het vlak van dierenwelzijn.

Wat betreft de samenwerking met het FAVV: als het over de kippenbedrijven gaat, krijg ik daar minder slechte signalen over dan als het over de slachthuizen gaat. Inzake de slachthuizen moet ik vaststellen dat de focus daar toch heel sterk op volksgezondheid ligt en veel minder op dierenwelzijn. We hebben daar dus echt nood aan een alternatief controlesysteem dat focust op dierenwelzijn. We

zijn er ook mee bezig om dat op poten te zetten. Natuurlijk wil dat niet zeggen dat wij vanuit Dierenwelzijn in alle duizenden landbouwbedrijven aanwezig zullen kunnen zijn. Je moet de focus leggen waar de nood hoog is. En dan denk ik in de eerste plaats aan de slachthuizen. Daar ligt zeker en vast de focus.

De retail moet de consument dus de keuze kunnen laten maken. Daarbij zijn de lastenboeken natuurlijk allesbepalend. In de lastenboeken duiden de klanten, in dezen de retailsector, ten aanzien van alle stappen in heel de keten aan aan welke voorwaarden, criteria en parameters men moet voldoen. Dat is dus een mogelijkheid om een betere soort kip – kwalitatief beter, maar ook kippen die een beter leven hebben gehad – te kunnen aanbieden aan de consument, die dus een ruimere keuze zou kunnen hebben.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (sp·a): Bedankt, minister. Ik denk dat we het laatste woord hierover nog niet gezegd hebben. U zei dat uit de beelden die vrijgegeven zijn, niet geconcludeerd kon worden dat er bepaalde regelgeving niet wordt nageleefd, maar ik veronderstel dat er veel meer beelden gemaakt zijn dan de beelden die wij gezien hebben. Is de rest van die beelden ook opgevraagd door de inspectiediensten? Zijn daar overtredingen bij vastgesteld?

De rol van de retail kunnen we allemaal mee ondersteunen. We vinden het allemaal belangrijk dat die daar een belangrijke rol te spelen hebben. Zelfs GAIA heeft dat ook gezegd. Maar we mogen het kalf ook niet gaan verdrinken door eindeloos overleg te plegen. We moeten vanuit Dierenwelzijn duidelijk bepaalde keuzes durven te maken, het liefst op Europees niveau om te beginnen, maar als het niet anders kan, moeten we in Vlaanderen het voortouw blijven nemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over verdovingstechnieken bij het slachten van kippen – 1417 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, dit is eigenlijk een opvolgingsvraag. Ik heb een tijdje geleden ook al de vraag gesteld hoe het zit met de verdoving van pluimvee, en meer in het bijzonder de studie die aan de Universiteit Gent gebeurt. In Vlaanderen gebeurt de verdoving van pluimvee voor de slacht voornamelijk via het elektrische waterbad, maar daar zijn een aantal grote bezorgdheden over wat dierenwelzijn betreft. Op basis van die vaststelling wordt dus een studie uitgevoerd door de Universiteit Gent.

Daarbij zal uiteindelijk een keuze worden gemaakt tussen enerzijds het waterbad, maar dan met verbeterde techniek, zodat meer dieren verdoofd worden of dat de verdoving effectiever gebeurt net voor de slacht, en anderzijds de gasverdoving, zoals standaard in Nederland gebeurt.

Minister, tijdens de commissievergadering van halverwege januari informeerde u dat de resultaten van de betrokken studie twee maanden langer op zich zullen laten wachten dan de initieel geplande datum, die eind 2017 was.

Ondertussen zijn we aanbeland in maart 2018 en zouden de resultaten bekend moeten zijn. Minister, is er nu al meer duidelijkheid over de beleidsvoorkeur:

waterbadverdoving met verbeterde techniek of gasverdoving? Wat zijn de resultaten van de studie van de Universiteit Gent? Wat zijn de voor- en nadelen van beide technieken?

Aangezien de studie in de eerste plaats een verbetering in functie van dierenwelzijn onderzocht – niet alleen bij het toepassen van de verdoving via het waterbad, maar ook ten aanzien van gasverdoving – zijn er bijkomende aanwijzingen dat CO₂ een aversieve reactie kan veroorzaken bij dieren, waardoor het misschien toch niet zo wenselijk is. In het verleden hebt u ook al aangegeven dat die CO₂-verdoving zeker niet ideaal is.

Ten slotte wil ik het hebben over de beslissingstermijn. In de commissievergadering van 17 januari liet u verstaan dat de beslissingstermijn zou afhangen van de resultaten van de bewuste studie. Wanneer denkt u een beslissing te kunnen nemen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Cruciaal in dit onderzoek is natuurlijk om te weten of de kippen nu wel of niet effectief verdoofd zijn bij gebruik van de onderzochte stroomparameters. Om dat na te gaan, was het bij het proefopzet onder meer de bedoeling om eeg-metingen uit te voeren bij verdoofde kippen. Elektro-encefalogram-metingen (eeg) zijn metingen die de hersenactiviteit vaststellen.

Om die metingen te kunnen uitvoeren, had men gepland om een toestel uit Nederland te kunnen lenen. Blijkbaar is dat echter niet gelukt, zodat men voor de keuze stond om vast te houden aan het vooropgestelde schema en die metingen te laten vallen, of om de onderzoekers de kans te geven om zelf een meettoestel te ontwikkelen, met natuurlijk als gevolg dat de definitieve resultaten langer op zich zouden laten wachten.

Aangezien die metingen vrij cruciaal zijn voor het onderzoek, heeft men ervoor gekozen om de duurtijd van het project te verlengen. Dat was de aanleiding tot de vertraging. De onderzoeksactiviteiten van die studie zijn nu afgerond, maar werden voorgesteld aan de begeleidingscommissie van het project. Dat zal eind deze maand gebeuren, waarna het definitieve eindrapport wordt opgesteld. Ik verwacht dat rapport ook te krijgen. Maar blijkbaar heeft men nu gezegd dat het rapport pas tegen de zomer zou worden opgeleverd. Op dit moment kan ik daar nog niet op vooruitlopen.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Ik betreur dat er vertraging is opgetreden in dit dossier. Halverwege 2017 hebben we allemaal onze bezorgdheid geuit dat het elektrisch waterbad vandaag in Vlaanderen niet oké is. Iedereen benadrukte de urgentie. Ondertussen is het maart en blijkt dat onderzoek wegens een aantal praktische redenen serieus wat vertraging te hebben opgelopen.

Minister, ik kan u alleen maar vragen om duidelijk te maken aan de onderzoekers dat ook het parlement zit te wachten op die studie en dat die resultaten nu echt wel stilaan mogen binnenkomen. Ik heb begrepen dat de deadline – althans voor het rapport – nu voor de zomer 2018 zou zijn. Mag ik dus aannemen dat er zeker nog dit jaar – wellicht in het najaar van 2018 – een beslissing wordt genomen? Klopt die inschatting?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik kan niet vooruitlopen op de onderzoeksresultaten van het rapport. Het finale rapport op basis waarvan we desgevallend beleidsmaatregelen kunnen nemen is mij beloofd tegen de zomer. *(Opmerkingen van Bart Caron)*

Het is een onderzoek van de Universiteit Gent. Ik weet daar verder ook niets over. Ik heb geen tussentijdse rapportering gekregen. Dat wordt verwacht in de zomer. Op basis daarvan kunnen we dan desgevallend beleidsmaatregelen nemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.